

**A BALASSAGYARMATI
KÖZPONTI ÓVODA
HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA
2010.**

- A nevelési programot benyújtja az intézmény vezetője és az óvodák nevelőtestülete.

Tartalom

Az óvoda adatai:	3
Az óvoda neve, székhelye	3
Az óvoda alapítója	3
Az alapító okirat száma	3
Tagintézmények neve, címe	3
BEVEZETŐ	4
1. Helyzetkép az óvodáról	5
2. Óvodaképünk, gyermekképünk	6
Óvodai nevelésünk célja	7
Óvodai nevelésünk speciális célja	7
3. Óvodai nevelésünk feladatai	8
3.1. Óvodánk általános feladatai	8
3.1.1. Egészséges életmód kialakítása:	8
3.1.2. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása:	9
<u>3.1.3.</u> Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása:	10
3.2. Óvodánk speciális feladatai	11
3.2.1. Szlovák kétnyelvű nemzetiségi óvodai nevelés:	11
3.2.2. Cigány kisebbségi kulturális óvodai nevelés magyar nyelven:	11
3.2.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodában történő integrált nevelése	12
3.2.4. Gyógytestnevelés	13
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei	13
4.1. Az óvoda személyi feltételei	13
4.2. Az óvoda tárgyi feltételei	14
4.3. Az óvodai élet megszervezése	14
4.3.1. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk	15
A gyermekvédelmi munkánk alapelvei	16
Gyermekvédelmi munkánk célja	16
Feladataink	16
Kapcsolattartásaink	16
4.3.2. Intézményünk kapcsolatrendszere	17
Az óvoda és a család	17
Az együttműködés elvei	17
A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	17
Feladatunk	18
Óvoda és a bölcsőde	18
Óvoda és az iskolák kapcsolata	18
Az óvoda és a közművelődési intézmények	18
Az óvoda egyéb kapcsolatai	19
A fenntartóval	19
Egészségügyi szakszolgálattal:	19
Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatokkal, gyermekotthonokkal:	19
Szakmai szervezetekkel:	19
5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	20
6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végén	24
7. A kompetencia alapú óvodai programcsomag adaptációja	25
8. Az óvodánk írásos dokumentumai:	25
9. A gyermek fejlődésének nyomon követése:	26
10. Záró rendelkezések	27
A program gondozása	27
A nevelési program nyilvánossága:	27
Érvényességi nyilatkozat	28
Legitimációs záradék	29

MELLÉKLET	30
<i>A nevelési program végrehajtásához szükséges a nevelő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke</i>	31
Függelék	34
1. Nyitnikék tagóvoda sajátos arculata	
2. Meseerdő és Ipolyszögi tagóvodák sajátos arculata	
3. Központi Óvoda székhelyintézményének sajátos arculata	
4. Cseperedő tagóvoda sajátos arculata	
5. Játékvár tagóvoda sajátos arculata	
6. Patvarci tagóvoda sajátos arculata	

Az óvoda adatai:

Az óvoda neve, székhelye

KÖZPONTI ÓVODA
Vezetője: Pálincás Zoltánné
Cím: 2660 Balassagyarmat Deák F. u.19.
Tel/fax: 35/ 300-122
e-mail cím: postmaster@kozpontiovoda.t-online.hu

Az óvoda alapítója

Balassagyarmat Város Önkormányzata
Cím: 2660 Balassagyarmat Rákóczi u. 12.
Tel:35/505-900

Az alapító okirat száma

78/2005. (V.05.)

Tagintézmények neve, címe

1. Nyitnikék Tagóvoda
Balassagyarmat 2660 Móricz Zs. u. 2-4.
Tel/ fax:35/301-153
e-mail címe: nyitnikek@freemail.hu
2. Meseerdő Tagóvoda
2660 Balassagyarmat Szondi u. 14.
Tel/fax: 35/301-105
e-mail címe: meseerdoovoda@freemail.hu
3. Cseperedő Tagóvoda
2660 Balassagyarmat Kóvári út 1.
Tel/fax: 35/300-199
e-mail címe: cseperedoovoda@freemail.hu
4. Játékvár Tagóvoda
2660 Balassagyarmat Nyírjesi u. 12.
Tel/fax: 35/300-670
e-mail címe: jatekvar@freemail.hu
5. Ipolyszögi Tagóvoda
2660 Ipolyszög Ipolyszögi út 2.
Tel/fax: 35/301-375
e-mail címe: ipolyszog.ovoda@freemail.hu
6. Patvarci Tagóvoda
2668 Patvarc Gyarmati u.32.
Tel/fax: 35/ 302-102
e-mail címe: ovodapatvarc@freemail.hu

BEVEZETŐ

A balassagyarmati Központi Óvoda és tagóvodáinak közös keretbe foglalt Helyi Nevelési Programja 2008.március 01-jén készült el, melyet a képviselő testület 1/2008 (OISMB) határozati számon fogadott el.

Helyi Nevelési Programunk jelenlegi módosítását szükségessé tette:

- Balassagyarmat Város Önkormányzata Pedagógiai Innováció a Kompetencia Fejlesztésért Balassagyarmat Oktatási intézményeiben TÁMOP 3.1.4-08/2/2009-0109 számú pályázatával 4 intézményünkben bevezetésre került a 2009/2010-es nevelési évtől a Kompetencia alapú óvodai nevelési program. Ez meghatározza a következő 5 évben intézményünk nevelési gyakorlatát.
- A 137/1996. (VIII.28.) kormányrendelet 2009. évi Országos Nevelési Alapprogram módosítása

1. Helyzetkép az óvodáról

Városunk Nógrád Megye északi részén helyezkedik el, gyönyörű hegyes- dombos természeti környezetben az Ipoly folyó partján, a Szlovák- Magyar határ mentén. E gyönyörű természeti környezet sok lehetőséget nyújt gyermekeink számára, hogy minden évszakban gazdag tapasztalatgyűjtő programokat, kirándulásokat, sétákat biztosíthassunk részükre. Balassagyarmat Város Képviselő testülete 78/2005.(V.5) sz. határozatában 2005.07.01.től Központi Óvodát alapított. Székhelyintézményként a Deák út 19. sz. alatt működő Óvodát jelölte ki. Így Balassagyarmaton 1 Központi Óvoda alakult, melyhez 4 tagóvoda tartozott. Az Ipolyszögi Tagóvoda 2005.07.01-jéig a Meseerdő Óvoda tagintézményeként működött, majd a Központi Óvoda tagóvodája lett. Ipolyszög település leválásával 2006. 12.01.től (39/2006.(XI.20) sz. határozat alapján) intézményi társulásban látjuk el nevelési feladatainkat. Társulásunk 2007.08.01-jétől bővült a Patvarci Tagóvodánkkal (41/2007.(VI.27) sz. határozat alapján). Társulásunk a Balassagyarmat, Ipolyszög és Patvarc Óvodai Nevelési Intézményi Társulás nevet viseli. Jelenleg a Központi Óvodához hat Tagóvoda tartozik, melyet a három település önkormányzata intézmény fenntartói társulásban működtet. Az intézmény alapítója és felügyeleti szerve Balassagyarmat Város Önkormányzata

Ipolyszög község óvodájában magyar nyelvű etnikai cigány kulturális nevelést, 2007. szeptember. 1-jétől Patvarci tagóvodánkban kétnyelvű szlovák nemzetiségi kisebbségi óvodai nevelést folytatunk.

Intézményeink feltételrendszere alkalmas arra, hogy a helyi igényeknek megfelelően fogadni tudjuk a 3-7-8 éves korú gyermekeket. Jelenleg 25 gyermekcsoportot, óvodánként változó homogén és vegyes szervezéssel működtetünk.

Óvodáink nagy részben megfelelő épületekkel, komforttal, esztétikus külső- és belső környezettel fogadják a különféle szociokulturális helyzetű családokból érkező gyermekeket.

Az óvodák sajátosságai megjelennek a speciális feladataink között és a függelékbe helyezett kidolgozott tevékenységi tartalmak között is. Ezáltal is igyekeztünk a tagóvodák szakmai önállóságát, nevelési elképzeléseit megtartani.

2. Óvodaképünk, gyermekképünk

Nevelőtestületünk saját nevelési programot készített, melyet az alábbi elveinkre építettünk:

- A családi nevelés elsőbbségét elismerve, azt kiegészítve a gyermekek érdekeit mindenekelőtt szem előtt tartva, kiegyensúlyozott, nyugodt légkörben az optimális feltételeket biztosítva neveljük a gyermekeket.
- Biztosítjuk a minőségi, korszerű nevelést, az egyenlő esélyek feltételeit.
- A befogadó nevelésünk legtagabb értelmezése összhangban van az egyenlő hozzáférés elvével, a multi- és interkulturális nevelés szemléletével.
- Családias, biztonságot nyújtó pedagógiai környezet kialakítása a célunk, ahol a befogadó attitűd természetessé válik az óvodapedagógus, a nevelőmunkát segítő munkatársak és a szülők, gyermekek számára egyaránt.
- A gyermeket fejlődő személyiségnek tekintjük, az életkori sajátosságait, testi, lelki szükségleteit figyelembe véve. Minden alkalmazott pedagógiai intézkedésünk a gyermek személyiségéhez igazodik.
- A szabad játékot a tevékenységek sorában elsődlegesnek, és semmi mással nem helyettesíthetőnek tekintjük, mely a személyiség fejlesztésének színtere, és a szabad játék maradéktalan biztosítására törekszünk.
- Az érzelmi alapokon nyugvó, gyermekközpontú óvodai élet biztosításával, szociális érzékenység kialakításával segítjük a különbözőség elfogadását, tiszteletben tartását, a diszkrimináció tilalmának érvényesítését.
- A családokkal való korrekt együttműködésre, az együttműködési formák bővítési lehetőségeinek keresésére törekszünk.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozók nevelésével foglalkozó két tagintézményünkben- az óvodai nevelés keretében biztosítjuk a kisebbségi önanonosság megőrzését, a nemzeti hagyományok ápolását, erősítését, átörökítését.
- Biztosítjuk az Alapító Okiratban meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelését, elősegítve ezzel közösségbe való beilleszkedésüket. A sajátos nevelési igényű gyermek joga, hogy a különbözőségét természetességgel elfogadó, fejlettségéhez alkalmazkodó fejlesztő pedagógiai környezetben fejlődjön.
- Nevelésünket tehát úgy határozhatjuk meg, mint a gyermek kompetenciájának és kompetenciaigényének pozitív értékek mentén történő gazdagítását, mely biztosítja a gyermekek sajátos igényeinek figyelembevételét, képességeik, készségeik kibontakoztatását.
- A gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, személyiségük teljes kibontakozásának támogatásával majdan az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítését igyekszünk megvalósítani.
- Különös figyelemmel fordulunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felé, mert a pedagógiai támogatás segítséget jelent számukra, hátrányaik kompenzálásában.
- A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze a játék, a közösen végzett tevékenységek és önként vállalt feladatok, melyek során értékek, normák, szabályok alakulnak ki, erősít a pozitív énképet, önfegyelmet, önállóságot.
- Környezettudatos viselkedés megalapozását, fejlesztését támogató pedagógiai környezetet biztosítunk.

Óvodai nevelésünk célja

Óvodai nevelésünk célja: A családi nevelést kiegészítve, segítsük a különböző szociális háttérrel rendelkező 3-8 éves korú gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus, fejlődését, az életkori és az egyéni sajátosságok figyelembevételével, ahol a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermek és a gyermekek szülei is megkapják azt a pedagógiai támogatást, mely az iskolai tanulás sikeres kezdését eredményezi.

Gyermekeink részére széles utat biztosítunk a fejlődéshez differenciált fejlesztéssel, fejlődésük személyre szabott segítségével, tehetséggondozással.

Óvodai nevelésünk speciális célja

Óvodai nevelésünk célrendszerének sajátos elemeit meghatározzák az óvodák, a települések, településrészek sajátos jellemzői, a szűkebb környezet elvárásai, s az óvodapedagógusok által felvállalt többletfeladatok.

Speciális célként fogalmazódnak meg a következők:

- Valamennyi beszédhibával küzdő gyermek részesüljön logopédiai ellátásban, legalább 5 éves kortól. Logopédiai ellátásnál különös figyelmet fordítunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátására.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai fejlesztő programba való bekapcsolása amennyiben létszámuk eléri a törvényben meghatározottat.
- Óvodáinkban a személyi és tárgyi feltételeknek megfelelően fogadjuk az Alapító Okiratban meghatározott sajátos nevelési igényű gyerekeket, akik kis segítséggel önellátásra képesek, alkalmasak a közösségi életre. A szakszolgálattal kölcsönösen a gyermekek fejlesztését szolgáló további együttműködési módokat keressük. A sajátos nevelési igényű gyermekeknek biztosítjuk a szakértői véleményben előírt fejlesztést, melyet gyógypedagógus irányításával egyéni fejlesztési terv szerint végzünk
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekekben alakuljon ki a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő, az adott településre jellemző hagyományok és szokások ápolásával a nemzetiségi, kisebbségi identitástudat.

Az óvodai fejlesztő program működtetése során a következő célokat tűzzük ki:

- eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekek együttfejlesztése, együttnevelése az esélyegyenlőség megteremtése érdekében.
- Az esélyegyenlőtlenség csökkentése, melyet a kommunikáció és a szocializáció fejlesztésével, erősítésével végzünk.
- Tiszteletben tartjuk a fejlesztésben határt szabó gyermeki adottságokat, a képességek fejlesztésébe bevonjuk a szülői környezetet.

Gyermekképünk

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi csak játszik. De mi tudjuk, mire megy a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny ember váljék belőle” (Varga Domokos)

Az óvodás gyermek felnőttektől függő, érzékeny, fejlődésben lévő személyiség, önálló individuum, egyénenként változó testi-lelki szükségletekkel.

Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelésünk változatos, élmény gazdag, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló tevékenységekkel, támogató környezet biztosításával segíti elő a gyermeki személyiség sokoldalú fejlődését. Nevelésünkben érvényesítjük az innovatív pedagógiai törekvéseket.

Célunk olyan gyermekek nevelése, akik érzelmileg gazdagok, szülőföldjükhöz kötődnek, a környezetükben jól tájékozódnak, érdeklődők, befogadók, alkalmasak az iskolai életre, a társadalomba beilleszkedni képesek.

3. Óvodai nevelésünk feladatai

3.1. Óvodánk általános feladatai

Az egészséges és biztonságos óvodai környezet megteremtése, amelyben feladatunk a gyermekek egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítése, ezen belül:

3.1.1. Egészséges életmód kialakítása:

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük, edzettségük elősegítése, a gyermek személyes belső környezetének testi, lelki szociális egészségének gondozása.

A környezettudatos magatartás megalapozásával az egészség fejlesztése, védelme.

A gyermekek életkorának megfelelő óvodai életritmus kialakítása, a gondozás biztosítása.

A helyes testápolás, egészségmegőrzés és a kulturált étkezési szokások kialakítása.

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, mozgásigény kielégítése a szabad mozgás és a mozgás - pihenés egyensúlyának biztosításával. Mindennapi mozgási lehetőség kialakítása.

Az egészséges, biztonságos óvodai környezet/megfelelő bútorzat és eszközrendszer/megteremtése.

Különös odafigyeléssel fordulunk a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek testi szükségleteinek kielégítésére, kulturált testápolásra, betegségek megelőzésére.

A szociálisan hátrányos környezetből érkező gyermekeknél az óvodai szokások bevezetését fokozatosan, utánzásos helyzetekben alakítjuk ki.

Feladataink részletes kidolgozása évente a csoportnaplókban szerepelnek a nevelési, fejlesztési célok fejezetben.

3.1.2. Érzelmi nevelés és a szocializáció biztosítása:

A stabil, érzelmi biztonságot jelentő befogadó légkör megteremtése a **megszokott szocializációs térből (családból) kimozduló, fejlődő személyiség számára.**

Inkluzív óvodai gyakorlatunkban a gyermek befogadását előkészítő, a családdal szoros együttműködést kialakító befogadás biztosítása.

Az élménygazdag mindennapok megteremtésével segítjük gyermekeinknél az együttérzés, segítőkészség, egymásra figyelés, mások iránti tisztelet és szeretet érzésének kialakulását, valamint akaratuk fejlődését / önfegyelem, kitartás, feladattudat/. Kiemelt figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, az őket körülvevő befogadó környezetre, az érzelmi alapigények biztosítására (biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet).

Fokozottan figyelünk az empátikus pedagógus és dajkai személyiségre, aki képes segíteni a gyermekek közti kapcsolatokban a pozitív érzelmi töltés erősítését. Elősegíti a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősödését.

Feladatunk az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek, képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat- és szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlesztése, és a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi rendszer kialakítása az értékrend megalapozása érdekében.

Kellemes, oldott légkör megteremtése, amelyben a gyermek beszédkedvét, kérdező vágyát fokozza, ösztönzi érzelmei, gondolatai kulturált elmondására, mások véleményének meghallgatására, fejleszti a különböző kommunikációs helyzetekben az alkalmazkodási készségeket, képességeket.

A hazafias érzelmeket, a szülőföldhöz való kötődést az ünnepek alkalmain pozitív érzelmi légkör megteremtésével, a gyermekek életkorához igazított tartalommal formálja. Az esemény hangulatát növeli az alkalomhoz illő díszítés, öltözék, a felnőttek műsora.

Támogatjuk a nemek társadalmi egyenlőségre való nevelését.

Feladataink az integrált nevelési területen:

- Feladatunk a sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedésének elősegítése az óvodai csoportokba.
- A halmozottan hátrányos gyermekek szocializációjának segítése/ a különbözőség elfogadása/.
- A sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek beövodáztatásának segítése.
- A speciális, gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki és nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel, gyermekkel, óvodapedagógussal együttműködve.
- Bizalmon, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolat kialakítása a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel, hogy biztosítható legyen az együttnevelés.

- Az óvodapedagógus és a nevelést segítő munkatárs mintát nyújt a csoport számára a segítségnyújtásban, különbözőségek elfogadásában, empátiában

3.1.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása:

Az **anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célunk az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés **a kommunikáció, mint kulcskompetencia differenciált fejlesztése**, a nevelő tevékenység egészében.

- Modell értékű, kulturált beszédpélda alkalmazásával a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése a beszélő környezet biztosításával.
  - Kompenzáljuk a nyelvi hátrányokat, a szociokulturális háttér ismeretében. Nyelvi játékokat szervezünk, a tudatos fejlesztés céljából. A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése a folyamatos, összefüggő tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség kialakítás. Szókincs gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
  - Figyelembe vesszük, hogy a **beszédfejlesztés legfőbb színtere a szabad játék**, ahol a gyermekek különböző élethelyzetekben kerülnek kapcsolatba egymással, ahol szabadon mondhatják el érzéseiket, gondolataikat
- **Az értelmi fejlesztés területén feladatunk**
A kompetencia alapú neveléssel összhangban párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek szervezése, melyek során a sokoldalú érzékeltetéssel, a gyermek érzékszerveinek bevonásával bővíti ismereteit, az összefüggéseket felfedezteti, rendszerezi, fejleszti a gyermeki gondolkodás képességeit (logikai képességek, emlékezet, fantázia, figyelem stb.).

A gyermekek tapasztalataira, élményvilágára építve olyan változatos tevékenységeket biztosítunk, amelyek során eljuttathatjuk őket egyéni képességeik, készségeik legoptimálisabb határához.

- Fejlesztésük színtere elsősorban a játék legyen, amelyben a gyermek érezze jól magát, és az ismereteket szinte észrevétlenül sajátíthassa el.
- Odafigyelünk, hogy gyermekeink gondolataikat, érzéseiket szóval, mozgással, vizuális eszközökkel is merjék, tudják kifejezni.
- Biztosítjuk a kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során a tapasztalatszerzési lehetőségeket, ezáltal fejlesztjük az értelmi képességeket, segítjük a tanulási vágy kialakulását.

Arra törekszünk, hogy gyermekeink szükségleteiknek megfelelően, saját ütemükben, önmagukhoz képest fejlődjenek. a hátránykompenzálás és a tehetséggondozás feladatainak differenciált megvalósításával komplex személyiségfejlesztéssel.

3.2. Óvodánk speciális feladatai

3.2.1. Szlovák kétnyelvű nemzetiségi óvodai nevelés:

Célunk:

Szlovák nemzetiségi nevelést folytató Patvarci tagintézményünkben a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően biztosítjuk a nemzetiség kultúrájával, hagyományaival, valamint a nemzetiség nyelvével való ismerkedést.

Feladatunk:

Szlovák nyelvel való ismerkedés, beszédkésztség megalapozása
Hagyományok, szokások ápolása
Kisebbségi identitás tudat alakítása
Nyelvi környezet biztosítása

Óvodapedagógus feladata:

Utánzáson alapuló rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek megteremtése a különböző tevékenységek során
A szlovák kultúrkincsből irodalmi, zenei, népi játékok tudatos válogatása.
A gyermek óvodába lépésétől megteremteni a kétnyelvű miliőt.
Gyermekeknek alkalmat teremteni arra, hogy mindkét nyelvet tudja használni.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Az óvodai nevelés folyamataként alakuljon ki a gyermekekben a pozitív érzelmi viszony a szlovák nyelv iránt.

3.2.2. Cigány kisebbségi kulturális óvodai nevelés magyar nyelven:

Célunk az Ipolyszögi Tagóvodánkban az óvodáskorú gyermekeink egyéni sajátosságainak figyelembevételével a cigány kisebbség kultúrájának megismertetése, kulturális hagyományok átörökítése és fejlesztése.

Feladatunk:

Ápolni és fejleszteni a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.
Segíteni a kisebbségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.
Biztosítjuk az eltérő szociokulturális környezetből érkező gyermekek esélyegyenlőségét.

Óvodapedagógus feladata:

Cigány kulturális értékekből mesék dalok, versek tudatos válogatása, közvetítése.
Lehetőséget teremt a szokások, hagyományok megismertetésére.
Szoros kapcsolatot tart a családi házzal, gyűjti és felhasználja a még megmaradt értékeket.

Fejlődés jellemzői óvodás kor végére:

Az óvodai nevelés folyamataként alakuljon ki a gyermekekben a pozitív érzelmi viszony a cigány kulturális hagyományok iránt.

3.2.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodában történő integrált nevelése

A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság szakvéleményének figyelembevételével fogadjuk az óvodai közösségbe integrálható alapító okiratunkban megfogalmazott, önellátásukban kis segítséget igénylő sajátos nevelési igényű gyermekeket. A többi gyermekkel együtt nevelve, nevelési módszereink differenciálásával, az adott sajátos igényhez igazítjuk. Szoros együttműködést alakítunk ki a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet folytató gyógypedagógussal:

- a diagnózis értelmezésében,
- a gyermek fejlesztésében alkalmazott sikeres eljárások figyelemmel kísérésében.
- az alkalmazható módszerek, módszerkombinációk kiválasztásában.
- egy-egy nevelési helyzet megoldásához alternatív javaslatokat kérünk.

Feladatunk:

Az óvodai nevelésük során a gyermek habitációjának, rehabilitációjának biztosítása, az SNI gyermek személyiségfejlődését segítjük az elfogadó környezet kialakításával, megfelelő szakember alkalmazásával.

Egyéni fejlesztési terv alapján személyre szabott fejlesztést biztosítunk a sajátos nevelési igény figyelembevételével,

Bővítjük óvodáink eszközellátottságát a szükséges speciális segédeszközökkel, felszereléssel.

Pozitív szociális szokások kialakítása, gyarapítása.

Óvodapedagógus feladata:

Olyan napirend szervezése, melyben a gyermek biztonságban, és jól érzi magát a magatartási szabályok átláthatók, kiszámíthatók és mindenkitől következetes betartást vár.

Az önállóságra, önkiszolgálásra, önálló tanulásra való ösztönzés, szoktatás

Folyamatos tájékoztatás a gyógypedagógus felé az óvodai tapasztalatainkról, elért eredményeinkről.

Szoros kapcsolattartás a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel, ismereteink, tapasztalataink átadásával segítjük a szülőt a gyermek speciális nevelésében.

Elfogadás, empátia, hitelesség, az individuális módszerek ismerete, alkalmazása.

Tovább bővítse, erősítse a kapcsolatokat a szakmai és szakszolgálati intézményekkel.

A helyi nevelési programunkba megfogalmazott nevelési és fejlesztési tartalmak a gyermekek között fennálló különbözőségek ellenére minden gyermekre érvényesek, a Sajátos Nevelési Igényű gyermekeknél nagyobb mértékű differenciálási lehetőséget alkalmazunk.

A gyermek egyéni fejlesztési dokumentuma:

- Egyéni fejlődési lap
- Egyéni fejlesztési terv

3.2.4. Gyógytestnevelés

Óvodáinkba járó gyermekek mozgásszervi elváltozásainak érdekében gyógytestnevelésben részesülnek azon gyermekeink, akiknél a házi orvos erre javaslatot tesz. A feladatot a Balassagyarmati Kistérségi Társulás szervezésével látjuk el.

Célja:

3-8 éves gyermekek személyiségének fejlődése testi deformitásának javítása, elváltozások megelőzése.

Feladata:

Testi képesség fejlesztése.

Erő, ügyesség, állóképesség, mozgáskészség fejlesztése.

Mozgásigény felkeltése, kielégítése.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei

4.1. Az óvoda személyi feltételei

A nevelőmunkánkban az óvodapedagógusok elfogadó, támogató, segítő attitűdjükkel mintát jelentenek a gyermek számára, akik a nevelés egész időtartamában irányítói az óvodai nevelésnek. Csoportonként két fő óvodapedagógus biztosított.

Az óvodai életünk eredményességéhez szükségesnek tartjuk az óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítő, a nem pedagógus alkalmazottak összehangolt egymást kiegészítő, támogató munkáját.

A nemzeti etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekeket is nevelő óvodában a dolgozók feladata, hogy megvalósítsák a nemzetiségi, etnikai óvodai nevelés feladatait.

Óvodánkban összesen: 91 fő közalkalmazott dolgozik.

Az óvoda dolgozói	jelenleg	A program szerint szükséges módosítás
Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	55 fő	
Szakvizsgázott óvodapedagógus	26 fő	
Szakvizsgázott fejlesztő óvodapedagógus	9 fő	
Óvónői munkakörben fejlesztő tevékenységet végző pedagógus	1 fő	
Pedagógiai munkát segítő gondozónő, szakképzett dajka	25 fő	
Szakképesítés nélküli dajka	0 fő	
Gazdaságvezető, adminisztrátor	2,75 fő	
Főállású logopédus-gyógypedagógus	0 fő	
Egyéb munkakörben foglalkoztatott főállásúak (udvaros, konyhai kisegítő...)	8,25 fő	

Nevelőtestületünk szakmailag jól felkészült pedagógusokból áll, innovációra nyitottak kreatív, ötletgazdagok óvónőink.

Folyamatos továbbképzésekkel frissítjük szakmai tapasztalatunkat.

A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért.

Szakmai munkánkban szükség van a jó hangulatú munkatársi kapcsolatokra, döntéshozatalok előtt szükséges, hogy őszinte, nyílt véleménnyel segítsük a gyermekek érdekét leginkább szolgáló megoldások kialakítását. Nevelőtestületünkben lehetőséget biztosítunk az önállóságra, kezdeményezésre, a jó javaslatok elfogadására nyitottak vagyunk, képesek az együttműködésre, egymás tiszteletére.

Minden tagóvoda a helyi sajátosságaihoz alkalmazkodva igyekszik színesebbé, vonzóbbá tenni óvodája profilját.

Óvodánkban több szakmai munkaközösséget hoztunk létre, melyek tartalmi munkáját a nevelőtestület többsége által megfogalmazott témakörök, kijelölt feladatok határozzák meg.

A munkaközösségek módszertani ajánlásokat adnak a nevelőtestületnek, pedagógiai megfigyeléseket, feltáró elemző munkát végeznek, bemutatókat tartanak, kitekintési lehetőséget biztosítanak. A továbbképzések segítik Nevelési Programunk célkitűzéseinek megvalósulását, összhangban az éves munkaterv kiemelt feladataival.

4.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Minden óvodában biztosítottak a program megvalósításához szükséges alapvető feltételek, melyeket a mindenkori eszköznormának megfelelően igyekszünk pótolni, biztosítani. Részletesen a melléklet tartalmazza az óvodánkenti eszközök szükségletét.

- Az eszköznorma által megfogalmazott helyiségek kialakításában az intézmények adottságai miatt nem mindenhol tudunk előrelépni.
- Egyéni fejlesztést biztosító eszközök minden óvodában adottak fejlesztői és logopédiai területen egyaránt
- Az óvodák épületét, udvarát berendezését oly módon alakítottuk és alakítjuk, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, és megfeleljen a gyermekek testméreteinek, biztosítsa egészségük védelmét, és elősegítse a gyermekek fejlődését.
- A tárgyi felszereléseket, berendezéseket minden esetben biztonságosan elérhető helyen helyezzük el.
- Feladatunk a megfelelő munkakörnyezet biztosítása az óvodai munkatársak részére és a szülők fogadására.
- Gyermekünk számára biztosítjuk a sarkok kuckók kialakíthatóságát, mobilizálható eszközeink folyamatos beszerzésével, kompetenciák fejlődését minél inkább elősegítse.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

A gyermekcsoportok szervezése óvodáinkban eltérő módon történik, a szükségszerűség és az intézmények nevelési gyakorlata is befolyásolja. A szülői igények figyelemmel kísérése mellett a csoport létszámok függvényében biztosítjuk a választási lehetőséget.

A gyermekcsoportok szervezésénél különös figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és a halmozottan hátrányos gyermekek elosztására, az integrációt elősegítő csoportalakításra.

A napirendet és heti rendet óvodáinkban a helyi sajátosságoknak és lehetőségeknek megfelelően a csoportok pedagógusai alakítják ki, figyelemmel a párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezésére és szervezésére.

A napirend folyamatos, minden esetben a gyermek egyéni szükségleteihez a helyi szokásokhoz, szülői igényekhez igazodik. A tevékenységek közötti harmonikus arányok betartásával alakítjuk, mindenkor szem előtt tartva a **szabad játék kiemelt szerepét**.

Az óvodai élet megszervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozási feladatok ellátása közben is nevel, építi kapcsolatait a gyermekkel, és segíti önállóságának fejlődését, együttműködve a többi alkalmazottal.

Óvodáinkban az óvónők nevelőmunkájukat a nevelési programunk és a függelékbe helyezett programot kiegészítő, tagóvodánként kidolgozott tevékenységi formák, és az ehhez kapcsolódó óvodapedagógusi feladatok szerint végzik.

- Az óvodák nevelési gyakorlata részletesen tartalmazza a nevelés kereteit, ezen belül azokat a nevelési feladatokat, amelyek biztosítják a gyermekek személyiségének fejlődését a közösségi életre való felkészítésük feladatrendszerét. Tartalmazza törvényben meghatározott feladatként a halmozottan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermekek egyéni fejlesztését biztosító fejlesztő tevékenységeket és a szociálisan hátrányos helyzetben lévők differenciált fejlesztésének lehetőségeit.
- Az egyéni fejlesztések méréseken alapulnak, melyeket napi munkára lebontva alkalmazunk.
- Napirendjeink úgy kerülnek kialakításra, hogy a halmozottan hátrányos gyermekek tekintetében fokozott figyelemmel kísérjük a szülők munkába állását segítő nyitva tartás biztosítását.

Napirendünkkel erősítjük a halmozottan hátrányos gyermekeink biztonságérzetét, és az odafigyelés fokozza önbizalmukat. A velük kapcsolatos egyéni fejlesztést elősegítő tevékenységeinket tervszerűen végezzük, figyelembe véve a gyermek emberi méltóságát és jogait.

4.3.1. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

A gyermekvédelem a nevelőmunkánk szerves része. Óvó, védő, szociális és nevelő személyiségfejlesztő funkció minden óvodába beírt gyermekre vonatkozik.

Az óvodában dolgozó minden pedagógus kötelessége, hogy részt vegyen a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában. A gyermekvédelem a napi nevelőmunkában, a gyermekek jogainak mindenkorai biztosításában, szükségleteik kielégítésében jelentkezik.

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek hozzánk. A gyermekvédelem szerves részét képezi az óvodai integrációs fejlesztő program bevezetése. A fejlesztés tervszerű, célzott munkát igényel.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek személyiségfejlődésének nyomon követésében az alábbi kiemelt feladataink vannak:

- A halmozottan hátrányos gyermek óvodai beíratásának támogatása 2,5-3 éves korban.
Ennek érdekében kapcsolatfelvétel a szülői házzal, részletes anamnézis készítése.
- Beszoktatási terv készítése, mely segíti a gyermek és a szülő közösséghez, a közösség szabályaihoz, szokásrendszeréhez való szoktatását.
- Bemeneti mérés készítése, és az ehhez igazodó egyéni fejlesztési terv elkészítése.
- 3 havonta fejlődést értékelő megbeszélés a szülővel a fejlesztési terv alapján.
A szülő aláírásával igazolja, hogy megismerte a gyermekéről szóló tájékoztatást

A gyermekvédelemi munkánk alapelvei

- Az óvodában a gyermek a legfőbb érték. Minden pedagógus, és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a reábízott gyermekek védelme, segítése pedagógiai eszközökkel az óvodába lépés pillanatától a hazamenetelig.
- Szaktudásunkkal hozzájárulunk a családok nevelőfunkciójának segítéséhez, megerősítéséhez.
- Jelzőrendszer tagjaként kapcsolatot tartunk a gyermekek érdekét védő társintézményekkel.

Gyermekvédelmi munkánk célja

- Pedagógiai munkánkat úgy végezzük, hogy a gyermek és a szülő jogai érvényesülhessenek az intézmény belső jogi szabályozásának megfelelően.
- Évenként feltárjuk a gyermekek azon körülményeit, amelyek a gyermek fejlődését hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik.
- Együttműködés a családdal, ezzel elősegítjük a gyermek családban történő nevelését, a veszélyeztetettségének megelőzését.
- A már kiépített jelzőrendszer továbbra is jó színvonalon való működtetése, a társintézményekkel a folyamatos kapcsolattartás.

Feladataink

- A hatályos törvények értelmében rögzítjük a hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség fogalmát.
- Segítségnyújtás és a hátrányok enyhítése óvodai keretek között.
- Differenciált, személyes bánásmód és képességfejlesztés
  - az egyéni bánásmód, a tapintatos, egyéni, személyes kapcsolattartás,
  - a családok gyermekek iránti felelősségének erősítése,
  - a gyermekek megismerése, fejlettségi szintjének megállapítása,
  - A halmozottan hátrányos gyermekek esetében fontos:
    - az óvodai beíratás- és a hiányzás minimalizálását elősegítő tevékenység
    - az óvoda-iskola átmenet támogatása
    - a szociális háttérből eredő hátrányok enyhítése. A segítségnyújtás megoldásait a családi háttér megismerése során szerzett tapasztalatokhoz illesztjük, intervenciók gyakorlatot érvényesítjük
- Az inkluzív óvodai gyakorlatban a családdal szorosan együttműködésben lehetőség biztosítása a szülő beilleszkedésére, melynek során a gyermek kapcsolatainak, a családban elfoglalt szerepének megismerése.
- Rendszeres kapcsolattartás a szülővel - figyelemfelhívással, példamutatással erősítjük a felelősségüket a gyermekük otthoni gondozása, nevelése iránt.
- Figyelemmel kísérjük a gyermek rendszeres óvodába járását, szükség esetén a szülőt felkeressük, a hiányzás okát felderítjük.

Kapcsolattartásaink

Cél a kölcsönös, partneri viszony ápolása a társintézményekkel:

- Önkormányzat szociálpolitikai csoportja
- Nevelési Tanácsadó
- Gyermekjóléti Szolgálat
- Gyermekorvos, védőnő
- Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

4.3.2. *Intézményünk kapcsolatrendszere*

Az óvoda és a család

Az óvodák a családdal együtt, azt kiegészítve segítsék a gyermekek fejlődését. A gyermek nevelése elsősorban a család feladata, ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. A szülő ismeri leginkább a gyermekét, gyermekének szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szakmai felkészültsége, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a családnak a gyermek neveléséhez. Ezért **a szülővel való korrekt, kölcsönös bizalmon alapuló, partneri együttműködés elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. Együttműködésünk során érvényesítjük a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.**

Az együttműködés elvei

Fontos, hogy a szülők érezzék, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, és őszintén szeretjük, elfogadjuk gyermeküket. Fontosnak tartjuk, hogy tájékoztatásuk hiteles, őszinte, tapintatos legyen, és előremutató segítséget nyújtson a gyermekek neveléséhez.

- Az óvodák úgy szervezzék meg a szülővel való együttműködést, hogy az biztosítsa a folyamatos információáramlást, a szemléletformálást, az óvoda szakmai munkájának megismertetését, valamint a gyermekek egyéni fejlődésének eredményeiről való tájékoztatást.
- Az óvoda házirendje részletesen tartalmazza a gyermeki és szülői jogokat, kötelességeket ill. az ezzel kapcsolatos törvényi feladatokat.
- Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban és szakmai felkészültségben példamutatóak legyünk.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

- **Ismerkedés** az óvodával (pl.: Baba-mama klub, nyílt nap, stb.)
- **beíratás** (az első személyes kapcsolat felvétele)
- **családlátogatás** (melyet még a beszoktatás előtt szükséges elvégezni)
- **Az anyás beszoktatás** (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvoda életét, a szokásokat, és mintát kapjon gyermeke neveléséhez)
- **A napi kapcsolattartás, egyéni beszélgetések** (elengedhetetlenül fontos, hogy a szülő tájékoztatást kapjon a gyermekével történt aznapi lényeges eseményekről- esetmegbeszélések, nevelési tanácsok) A szülővel való együttműködést- az otthon és az óvoda világának találkozásával- a szülők és a nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítjuk meg, melyben a pedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.
- **Szülői értekezletek** (a nevelési programmal kapcsolatos folyamatos felvilágosítások, házirend megismertetése, egészségügyi, pszichológiai stb. tárgyú előadások szervezése a szülők érdeklődése alapján pl. beszoktatás, dackorszak, iskolaérettség témakörében)
- **Nyílt napok** szervezése (az érdeklődő szülők közvetlenül megismerhetik az óvodában folyó munkát)
- **Szülővel együtt szervezett kulturális rendezvények, ünnepek, kirándulások** (mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, az otthoni hiányosságokat érzékeltetni lehessen) Nagy odafigyeléssel fordulunk a halmozottan hátrányos gyermekek ünnepeken való részvételére, és szüleik bevonására az óvoda ünnepeibe.
- sportvetélkedők, ügyességi versenyjátékok, városi-falusi sportnapok "Mozdulj Gyarmat!" stb.

- **Az igény elégedettség és elégedetlenségi vizsgálatok** (az óvodák évente felméri a szülők igényeit, elégedettségét, az eredményeket szülői értekezleten megbeszéljük, és a jogos észrevételeket orvosolni próbáljuk)
- **A szülői panaszok kezelésének rendszerét az óvoda Szervezeti Működési szabályzata és Minőségirányítási programja tartalmazza.**
- **Az óvodák megszervezik a szülői szervezetek, közösségek képviselőinek megválasztását, véleményüket a törvényben meghatározottak szerint minden esetben kikérjük.**

Feladatunk

- A családok védelme
- A pedagógus-, gyermek-, és a szülők közti őszinte, folyamatos kapcsolattartás.
- A családi nevelés problémáinak megoldásához adható megoldást közvetítő segítségnyújtás, ösztönző befolyásolás.
- A gyermeki szükségletek, szokások megismerése a szülők segítségével.
- A családi nevelésre, annak továbbfejlesztésére, eredményeire épülő nevelőmunka.
- A halmozottan hátrányos gyermekeknél az igény szerinti családlátogatás.

Óvoda és a bölcsőde

Az óvoda-bölcsőde kapcsolatában arra törekszünk, hogy a bölcsőde megérezze azt a szándékunkat, hogy elismerjük, értékeljük munkájukat.

Fontosnak tartjuk, hogy a bölcsődéből az óvodába való átmenet minél zökkenő mentesebb legyen. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

Kapcsolattartás formái: A bölcsődei dolgozókkal emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája iránt. Látogatás, tapasztalatgyűjtés a várható gyermekekről. A bölcsődések és gondozónők meglátogathatják az óvodát. Közös szülői értekezlet az óvodába készülő gyermekek szüleivel.

Óvoda és az iskolák kapcsolata

A város iskoláival folyamatos, hagyományteremtő, kapcsolatot ápolunk. Fontosnak tartjuk, hogy a két intézmény közti átmenet zökkenőmentes legyen. Érdeklődünk egymás munkája, eredményei, problémái, gondjai iránt az emberi és szakmai kapcsolatok ápolásával.

A gyermek belső érése, a családi és óvodai nevelés eredményeként az óvodáskor végére, 6-7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik.

A rugalmas beiskolázással lehetőség nyílik az életkor figyelembevételével a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A kapcsolattartás formái: közös látogatások, tapasztalatcserek, részvétel az iskolai szülői értekezleten, meglátogatjuk az iskolába bekerült gyermekeket, szakmai munkaközösségek bemutatóin való kölcsönös részvétel.

Lehetőségeinkhez képest mindent megteszünk, hogy a halmozottan hátrányos gyermekek egyéni fejlődésük legoptimálisabb időszakában elkezdhesék iskolai tanulmányaikat.

Figyelemmel kísérjük az iskolába bekerült halmozottan hátrányos gyermekek beilleszkedését, fejlődését.

Az óvoda és a közművelődési intézmények

Folyamatos kapcsolatot tartunk a városi **Művelődési Központtal és Könyvtárral**. A színház, mozi, múzeum kínálatát folyamatosan figyelemmel kísérjük, rendezvényeiken lehetőségeinkhez mérten részt veszünk. Kínálatukból úgy válogatunk, hogy elősegítsük a nevelési feladataink sokoldalú színes megoldását. Figyelemmel kísérjük a gyermekeknek való kiállításokat, a játszótér tevékenységeit.

A kapcsolattartás formái: rendezvényeken való részvétel, tájékozódás, megbeszélések, látogatások, szakmai napok közös szervezése.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

A fenntartóval

Kapcsolattartásunk egyrészt hivatalos, másrészt támogató, segítő jellegű. Problémáink megoldását az együttműködés, tapasztalatcsere, probléma megbeszélés jellemzi.

A kapcsolattartás formái:

- Kölcsönös tájékoztatás,
- munkamegbeszélések,
- az óvodavezető beszámolója
- tájékoztatás, kapcsolattartás a képviselőtestület tagjaival

Egészségügyi szakszolgálattal:

Kapcsolatban állunk a védőnőkkel, gyermekorvossal, fogorvossal.

A kapcsolattartás formái:

- alkalmanként esetmegbeszélések,
- tájékoztató előadások szervezése szülők részére,
- évente fogorvosi vizsgálat szervezése
- tanköteles korúak részére iskola alkalmassági vizsgálat
- hallás- és látásvizsgálat évente

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatokkal, gyermekotthonokkal:

Kapcsolattartásunk folyamatos, rendszeres, gyermekvédelmi felelőseink informálják az intézményt a veszélyeztetett és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos eseményekről, fejleményekről, kezelendő problémákról, így segítve egymás munkáját.

A kapcsolattartás formái: tájékoztatás, esetmegbeszélés, közös problémamegoldás, intézkedés iránti kérelem.

Szakmai szervezetekkel:

Együttműködünk a Megyei Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézettel, a Nevelési Tanácsadóval, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottsággal.

A kapcsolattartás formái:

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai továbbképzéseket, értekezleteket, programokat, részt veszünk a szakmailag fontosnak tartott előadásokon.

Szükség szerint igénybe vesszük a Nevelési Tanácsadó szolgáltatásait, logopédiai fejlesztések, fejlesztőpedagógiai foglalkozások, gyógypedagógusi fejlesztések és az iskolaérettségi vizsgálatok területén. Támazkodunk az ott dolgozó szakemberek segítségére. Az együttműködés formái: Tájékoztató előadások, amelyet a Nevelési Tanácsadó szakemberei tartanak a szülőknek, alkalmanként esetmegbeszélések. Év eleji szűrő vizsgálatok. Egyes részfunkciós zavarokkal (beszéd, magatartás, értelmi) küzdő gyermekekkel külön foglalkoznak az intézet szakemberei.

- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodák kapcsolatot tartanak az érintett kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségi szervezetekkel.

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Óvodai életünk tevékenységformái, melyek óvodánként magukba foglalják a : játék, a vers, a mese, ének-zene, énekes játék, rajzolás, mintázás, kézimunka, mozgás, külső világ tevékeny megismerése, munkajellegű tevékenységeket és a tanulás területeit.

Tevékenységformáink az alábbi nevelési célokat foglalják magukba:

5.1. A gyermeki játék elsődlegességét óvodáink tiszteletben tartják, a gyermekek egyéni vágyainak, ötleteinek kibontakoztatására törekszünk.

- Célunk: Sokféle tapasztalat, élmény és játéklehetőség biztosításával, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosítása mellett.

Az óvoda és az óvodapedagógus feladata:

- a szabad játékot segítő nyugodt légkör biztosítása,
- elegendő idő és megfelelő játszóhelyek biztosítása.
- a játékeszközök biztonságos, ugyanakkor a gyermek számára hozzáférhető módon való tárolása
- az eszközhasználat szokásainak kialakítása. Közös tapasztalatszerzések biztosítása a megismerő tevékenységekhez
- a gyermek életkorának, fejlettségének megfelelő játéktevékenység elősegítése, melyben megjelenhet a gyakorló-, konstruáló-, dráma-, szerep- és szabályjáték is.

5.2. Vers-mese tevékenységeknél

- Célunk a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállításával a gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítését, valamint a pozitív személyiségjegyek megalapozását tűztük ki célul. A gyermek szemléletmódjának, világképének, belső képalkotásának formálása, a népköltészet iránti fogékonyságának elősegítése, elmélyítése, a népi, klasszikus, kortárs irodalmi műveknek egyaránt teret engedünk.

Óvodapedagógusi feladatok

Megfelelő arányú válogatás a hazai és a világirodalom klasszikus és kortárs műveiből, valamint a palóc népmesék tárházából.

5.3. Ének-zene, énekes játék

- Célunk: megéreztetni a gyermekekkel a közös éneklés, dalos játék örömet-, a népdalkincsünk szépségét, gazdagságát, ami fejleszti a gyermekek zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát, mozgásos kultúráját. a zenei anyanyelv kialakulásának elősegítése. A gyermek érzelmi, zenei kreativitásának alakítása, fejlesztése. Közös zenei tevékenységek kapcsán felfedeztetjük a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét. A zenehallgatási anyagok megválasztásánál figyelembe vesszük a nemzetiség, etnikai kisebbség kultúrájának fejlesztési lehetőségeit is.

Óvodapedagógusi feladatok:

- Beszéd és zenehallás, mozgás fejlesztése
- Hagyományápolás, népdal kincsünk megismertetése
- Palóc népdalokkal való ismerkedés biztosítása.

5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka tevékenységeink

- Célunk a gyermekek tér-, forma-, és színpéztetének gazdagítása, népi mesterségekkel való ismerkedés, az esztétikai igényesség alakítása, gyermeki önmegvalósítás elősegítése, sikerélményhez való juttatás. Mindezt változatos technikák biztosításával és az eszközök állandó, elérhető helyen való tárolásával igyekszünk biztosítani.

Óvodapedagógus feladata:

- Megismertetni a gyermekekkel az eszközöket, azok használatát
- Anyagok megismertetése, használata
- különböző technikai alkalmazások megismertetése
- Palóc népi motívumok felfedeztetése.

5.5. Mozgás, mozgásos játék:

- Célunk a természetes mozgáskedv fenntartása, a gyermeki mozgásigény sokoldalú kielégítése, a tájékozódó- alkalmazkodó és az akarati képességek, fejlesztése- sokféle eszköz biztosításával. A mozgásos életmód megszerettetése, a szervezet ellenálló képességének növelése, az összerendezett mozgás kialakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- Mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése
- A mozgásigény különbözőségének figyelembevételével a mozgásigény kielégítése
- Ösztönzés a mozgásra
- Változatosan, differenciáltan, párhuzamosan végezhető tevékenységek biztosítása a mindennapos mozgásban (mindennapos testnevelés)

5.6. Külső világ tevékeny megismerésének

- Célja, hogy szeressék és védjék a gyermekeink a természetet, az őket körülvevő élőlényeket, legyenek fogékonyak a természet szépsége iránt és tegyenek is érte. A megismerést lehetőség szerint a természeti, társadalmi környezetben biztosítjuk gyermekeink számára. Hagyományaink ápolásával lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek megismerjék szülőföldünk hagyományát, szokásait, értékeit. Ezek szeretetére és védelmére neveljük őket.

5.6.1. Mennyiségi- és formai összefüggései- játékos matematikai tevékenységek:

- Célunk a környező világ mennyiségi-, formai- és kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek ötleteihez, igényeihez igazodva játékosan, változatos eszközök biztosításával.

Óvodapedagógus feladata:

- tegye a gyermek számára lehetővé a környezet tevékeny megismerését
- biztosítson elegendő alkalmat, időt, eszközöket és helyet a spontán szervezett tapasztalatszerzésre
- segítse elő az önálló véleményalkotást, és a döntési képesség fejlődését, ok-okozati összefüggések felismertetését

5.7. A tevékenységekben megvalósuló tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja, értelmezésünk szerint: a gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomásaik, tapasztalataik, élményeik alapján tanulnak, fejlődnek. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított formában tanuljon a gyermek.

- A **tanulás elsődleges célja** a gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, a képességek fejlesztése az életkori sajátosságok figyelembe vételével, interaktív tanulási-tanítási módszerek dominanciájával.

Óvodapedagógus feladata:

- a támogató környezet megteremtése
- a gyermekek előzetes ismereteire, tapasztalataira, épít
- biztosítja a felfedezés lehetőségét és a kreativitás erősítését
- sokszínű, változatos, cselekedtető elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálása
- A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítséget biztosít, személyre szabott pozitív értékelés biztosításával

Óvodában lehetséges tanulási formák:

- az utánzásos minta és a modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati problémamegoldás

5.8 Munka jellegű tevékenységek

- Célunk: A gyermeki munka megszerettetésével olyan tulajdonságokat alakítsunk ki a gyermekekben, amelyek fejlesztik személyiségüket, közösségi kapcsolataikat. Az elemi szintű szociális – és életviteli kompetenciák megalapozása, fejlesztése. A munka a gyermek önként és örömmel végzett tevékenysége legyen.

Óvodapedagógus feladata:

- Munkavégzéshez szükséges attitűdök formálása
- Az önkiszolgálás és a munkajellegű tevékenységek eredményei tudatosításával az elvégzett feladat jelentőségének megláttatása, elismerése, megóvása.
- A gyermek saját magához mért fejlesztő értékelése

Minden tevékenységünket áthatja az anyanyelvi nevelés, a spontán és irányított beszélgetések.

Óvodai életünk tevékenységformái, részletesen kidolgozva- nevelési programunk szerves részeként, a függelékben kerültek beillesztésre.

5.9. Hagyományápolás

A szokásaink többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, a munkákhoz, egyházi ünnepekhez kapcsolódnak.

- Célunk: Ünnepekhez kapcsolódó komplex lehetőségek kihasználása: Élmény, ismeretszerzés, ízlésfejlesztés, közösségépítés, hazaszeretetre nevelés, viselkedési minta közvetítés, szórakozást nyújtás.

Óvodapedagógus feladata:

Az ünnepnapok emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból külsőségek és tartalmi tekintetében is. Hagyományaink, múltunk megismertetése a gyermekeinkkel, élményeken, cselekedtetésen keresztül. Az ünnepek, rendezvények előkészületeibe a szülőket bevonva, lehetővé tesszük azokon való részvételüket.

Óvodai ünnepeink:

- Anyák-napi köszöntés
- Évzáró-ballagás
- Gyermeknap rendezvények

Népszokásokhoz kapcsolódó ünnepek

- Szüreti hagyományok
- Adventi időszak
- Mikulás várás
- Karácsony
- Ovi farsang
- Húsvét
- Pünkösöd

Zöld jeles napok:

- Állatok világnapja/okt.4
- Víz világ napja/ márc.22.
- Madarak Fák napja /május 10
- Föld napja / ápr.22
- Cigányság világ napja / márc

Nemzeti és Városi ünnepeink:

- Október 23
- Március 15
- Január 29 Civitas Fortissima

Kompetencia alapú neveléshez kapcsolódó rendezvények, programok, melyek az intézményi innovációkhoz kapcsolódnak.

6. A fejlődés jellemzői óvodáskor végén

Az iskolai élet megkezdésére alkalmas gyermeknek az alábbi feltételekkel szükséges rendelkeznie:

Testi-, lelki- és szociális érettség, mely szükséges a sikeres iskolai munkához:

a./ A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b./ A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei, készségei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának)

c./Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészséges gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben ezt az iskolai légkör lehetővé teszi.

d./ Az ötéves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése. **A sajátos nevelési igényű gyermekek** esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A testileg, lelkileg, szociálisan egészségesen fejlődő gyermek:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés és a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama. A felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A cselekvő szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően kommunikál, beszél, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.

Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, és környezetéről, tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, és a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megóvásához szükségesek.

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését. Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, a feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásának, munkatempójának, önállóságának önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

7. A kompetencia alapú óvodai programcsomag adaptációja

A TÁMOP 3.1.4-08/2/2009-0109 számú pályázat kapcsán a Központi Óvoda mellett a Nyitnikék, Cseperedő, Játékvár Tagóvodáinkban történt meg a 2009/2010 nevelési évben a kompetencia alapú óvodai programcsomag bevezetése öt csoportban. Vállaltuk, hogy ezekben az óvodákban a következő öt évben minden csoporttal bekapcsolódunk a kompetencianevelésbe. A többi Tagintézményünk is választhatja ezt a lehetőséget.

Nevelési programunk az élethosszig tartó tanulás megalapozásának kulcskompetenciáit a nevelőmunka középpontjába helyezi. Ennek a célnak a teljesülése akkor várható, ha minél korábban elkezdjük a kompetenciák megalapozását, fejlesztését.

A kompetencia alapú óvodai programcsomagot a nevelési programunkhoz, a meglévő pedagógiai gyakorlatunkhoz, az alkalmazott nevelési eljárásainkhoz illesztjük.

- Az öselemek jelképrendszerén keresztül a tématerv ajánlásai mellett az intézmények saját projektjei, témahetei biztosítják az **újszerű módszertani elemekkel megvalósítandó változatos, előzetes egyéni ismeretekre építő, cselekvéses tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést.**
- A játék, érzelem erkölcs metodikai kapcsolatának érvényesítésére törekszünk.
- Inkluzív pedagógiát alkalmazunk.
- Támogatjuk az óvoda-iskola átmenetet, a sikeres iskolakezdet.

A pedagógiai fejlesztés során a kisgyermekkor életkori sajátosságait tartjuk szem előtt, teret engedve az egyéni sajátosságok felszínre kerülésének és az egyéni bánásmód fokozott érvényesítésének.

Fontosnak tartjuk, hogy a komplex kompetencia alapú óvodai programcsomag adaptációja mind a befogadó, mind a befogadott hátrányos helyzetű és SNI kisgyermeket egyaránt érintse. A kompetencia alapú programcsomag bevezetése öt éves folyamatot igényel, a csoportok bekapcsolódási terve az éves munkatervben kerül meghatározásra.

8. Az óvodánk írásos dokumentumai:

- Központi Óvoda Helyi Nevelési Programja, benne függelékként a Nyitnikék, Meseerdő- Ipolyszög, Központi székhelyintézmény, Cseperedő, Játékvár, Patvarc Tagóvodák nevelési sajátosságai.
- Központi Óvoda Minőségirányítási Programja
- Éves Munkaterv
- Csoportnaplók
- Személyiség lap

9. A gyermek fejlődésének nyomon követése:

Célja: minél több ismeretet kapjunk a gyermekről, minél több természetes helyzetből merítve.

A folyamatos megismerés, a fejlődés nyomon követése adja meg a fejlesztés talaját.

A megfigyelés, mérés területei:

- Szociális képességek
- Értelmi képességek
- Verbális Képességek
- Testi Képességek
- Érzelmi, akaratí fejlettség

A gyermek fejlődésének nyomon követésére használt dokumentumok

- **Minőségi mutató a gyermekek fejlődéséről**

Megfigyelési mérőföldkövek:

Bemenet: kitöltendő a bekerülés után két hónapra.

Kimenet: iskolába menetel előtt

- **Személyiség lap:** folyamatosan figyelemmel kísérjük a fejlődést, félévente írásos értékelést készítünk a törvényi előírásoknak megfelelően.

A szülőkkal tartott folyamatos kapcsolat során tájékoztatást adunk a fejlődési ütemről, a megelőzés és a korrekció érdekében javaslatot teszünk a fejlesztés lehetőségeire, és segítő szakemberrel való együttműködést megszervezzük. A gyermek fejlődéséről vezetett dokumentációba a szülők számára a betekinthetőséget biztosítjuk.

10. Záró rendelkezések

A program gondozása

A program sikeres felhasználása érdekében fontos rendelkezni a folyamatos gondozásáról, időnkénti beválás vizsgálatáról, ennek érdekében:

- a minőségirányítási programban minden óvodára elkészítettük a nevelési program felülvizsgálatának és módosításának eljárásrendjét
- folyamatosan követjük a partnerek igényeit,
- Ügyelünk arra, hogy a nevelési program az alapító okirat változása esetén a feladattal összhangban álljon,
- 5 évenként vizsgáljuk a nevelési folyamat eredményeit, célja a hatékonyság, minőség javítása, önképzés és továbbképzés tudatos tervezése.
- A program célját és megvalósulás szintjét összevetve elemezzük és értékeljük a tapasztalatokat. A program megvalósulását véleményezik a szülők, ellenőrzi, értékeli az óvoda vezetője ill. a fenntartó által felkért szakértő. Elemzést végezhet a szaktanácsadó.
- Ha szükséges a program bizonyos részeit módosítjuk, aktualizálását elvégezzük.
- Vizsgálni, elemezni, értékelni szükséges:
  - az évente kimenő gyermekek szüleinek visszajelzéseit, javaslatait,
  - 5 évente a külső partneri kör véleményét, a program gazdaságosságát, a nevelőtestület pedagógiai kultúráját

A nevelési program nyilvánossága:

E program 1- 1 példányát a tagóvodák nevelői irodájában helyezzük el.

A szülők, érdeklődők elérhetik honlapunkon, intézményeinkben elkérhetik, tájékoztatást kérhetnek - előzetes időpont egyeztetés után - az óvoda vezetőjétől ill. a helyettesétől, a tagóvoda-vezetőktől.

Tájékoztatást adunk a program tartalmi részéről az év eleji szülői értekezleteken.

Az óvodai beiratkozás előtt, a szülők tájékoztatására az óvodavezető intézkedése szerint szervezett formában is sor kerülhet a program ismertetésére.

A hirdetőtáblákon közöljük a nevelési program elhelyezésének, és a tájékoztatás kérésének rendjét.

Érvényességi nyilatkozat

A Nevelési Program érvényességi ideje:

2010 szeptember 1-től 2017. 08. 31-ig

A Nevelési Program módosításának indokai lehetnek:

- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület a program módosításáról dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol
- ha a törvény módosításról rendelkezik

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- szóbeli előterjesztés a munkatársi értekezleten
- írásbeli előterjesztés az óvoda vezetőjéhez

Legitimációs záradék

Véleményezte: .....

Dátum:.....

Egyetértését kinyilvánította:

A Központi Óvoda Szülői Közossége

Dátum:.....

Egyetértését kinyilvánította a

Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselője:

Dátum:2010.06.04. .

Pintér Attila
(Nyilatkozat csatolva)

Egyetértését kinyilvánította az

Országos Szlovák Önkormányzat képviselője:

Dátum:.....

Elfogadta:

Központi Óvoda Nevelőtestülete

Dátum: 2010.06.04

Határozatok csatolva

Jóváhagyta:

Balassagyarmat Város Önkormányzatának Oktatás, Ifjúsági, Sport és Művelődési Bizottsága

Dátum:.....

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Balassagyarmat Város Önkormányzatának Képviselőtestülete

Közoktatási Szakértő

Központi Óvoda Nevelőtestület

Szülői Képviselet

MELLÉKLET

A nevelési program végrehajtásához szükséges a nevelő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az óvodánknak a program céljaihoz rendelt eszközrendszer

Célunk, hogy az eszközök az eszköznormának megfelelő minőségben, darabszámban álljanak a gyermekek rendelkezésére.

A felsorolt eszközök szolgálják az SNI gyermekek fejlesztését, valamint a szlovák nemzetiségi, és roma kisebbségi nevelésben résztvevőket is.

Az intézmények rendelkeznek a felsorolt eszközök 90%-val, egyéni, különleges igények nem jelennek meg.

Játék

A kreativitást segítő játékeszközök biztosítása:

Olyan eszközöket biztosítunk, melyek felkeltik érdeklődésüket, cselekvésre ösztönzik őket, kibontakoztatják és gazdagítják elképzeléseiket. Arra törekszünk, hogy környezetbarát anyagokból készüljenek, legyenek esztétikusak, könnyen tisztíthatók, praktikusak és sokféle játéktevékenységre ösztönözzenek.

A készen vásárolt játékok mellett helyet kapnak az általunk és a gyermekek által készített kiegészítő eszközök is.

A szerepjáték kialakulását elősegítjük kész és félkész eszközök biztosításával is.

Vers, mese, dramatikus játék

A célt segítő eszközök:

- filcből mese- és versillusztrációk
- sík-, ujj-, kesztyűbábok
- meséhez, vershez képek, leporellók
- mágnesképek
- diavetítő, diafilm, vetítövászon
- mesekönyvek
- szlovák nemzetiségi nevelést segítő mesekönyvek, verseskötetek
- roma kisebbségi nevelést segítő mesekönyvek, verseskötetek
- meseláda

Ének, énekes játékok, zenehallgatás

A célt segítő eszközök:

- cintányérok
- dobok, ütők
- csörgők
- metallofon
- triangulum
- magnó, lemezjátszó, CD
- ritmushangszerek
- furulya
- köcsögduda
- doromb
- lopótök
- nádsíp
- fűzfasíp
- szlovák nemzetiségi nevelést segítő kazetták, cd-k, daloskönyvek
- roma kisebbségi nevelést segítő kazetták, cd-k, daloskönyvek

Rajzolás, mintázás, kézi munka

A célt segítő eszközök:

- festékek
- filctollak
- zsírkréta
- színes ceruzák
- ragasztó
- rajzlapok
- krepp papír
- rajztáblák
- nyomdák
- Hébo /gyurma/
- rajzszen
- táblai kréta
- hegyező
- olló, tű, fonalak, cérnák, rafia, textilek, gyöngyök
- szövőkeret
- Brix kiöntő-építő
- agyag
- viasz
- különböző növények, termések
- bőrök, nemez
- színes kartonok, tafet papírok

Mozgás, mozgásos játék

A célt segítő eszközök:

- karikák
- különböző méretű labdák
- babzsákok
- zsámolyok
- NDK tornaszer
- szőnyegek
- szekrény
- szalagok, kendők, botok
- BODY-ROLL
- bordásfal
- kosárlabda állvány
- medicin labdák
- ugrókötél
- Vesco eszközök
- biciklik
- mászókéák
- nagy álló tükör
- Mozgás kotta (Játékvár tagóvodában)

A külső világ tevékeny megismerése

A célt segítő eszközök:

- képek /család, állatok, testrészek, növények, közlekedés, zöldségek, évszakok, gyümölcsök /
- öltöztető babák
- munkalapok
- kártyák / rovarok, vadállatok, sport, munka, közlekedés /
- vetítő és diaképek
- video, videokazetták
- könyvek, újságok (növényekről, állatokról, természeti jelenségekről, stb), enciklopédiák,
- TV
- fényképezőgép
- nagyító
- távcső

Környezet mennyiségi és formai összefüggései

A célt segítő eszközök:

- mérleg
- vonatok, házak /szemléltető eszközök /
- színesrudak, hasábok, kockák, házak, mackók, kacsák, halak
- MINIMATT, vagy hasonló célt szolgáló készlet
- számolópálcikák
- korongok, dobókockák
- Ezt rakd ki!
- terület - hosszúságméréshez eszközök
- dominók
- tálcák, tükör
- mágnes táblák, mágnes
- utak, vázák
- munkalapok, síkmértani formák
- keskeny-széles képkirakó
- labdák, szalagok, logikai készlet
- fejlesztő játékok

Munkajellegű tevékenységek

A célt segítő eszközök:

- Napos kötények
- gyermekeknek való söprű, lapát, vödör, kapa, gereblye, kosár, locsolókanna, hólapát
- madáretető

Anyanyelvi és kommunikációs nevelés

A célt segítő eszközök:

- képes fóliák
- nagy évszagos képek
- mágneses képek
- mesekönyvek
- magnó, mikrofon

Nevelő munkát segítő szakkönyvek, folyóiratok tevékenységenként.

Függelék

- 1. Nyitnikék tagóvoda sajátos arculata**
- 2. Meseerdő és Ipolyszögi tagóvodák sajátos arculata**
- 3. Központi Óvoda székhelyintézményének sajátos arculata**
- 4. Cseperedő tagóvoda sajátos arculata**
- 5. Játékvár tagóvoda sajátos arculata**
- 6. Patvarci tagóvoda sajátos arculata**

Nyitnikék tagóvoda

Sajátos arculata

2010.

Tartalomjegyzék

<i>Bevezető</i>	<u>2</u>
<i>Az óvoda jellemző adatai</i>	3
<i>Az óvoda bemutatása</i>	3
<i>Játék</i>	4
<i>Mese – vers</i>	10
<i>Ének – Zene-Énekes játék</i>	<u>12</u>
<i>Rajzolás – Mintázás – Kézimunka</i>	<u>15</u>
<i>Mozgás</i>	<u>18</u>
<i>Külső világ tevékeny megismerése - matematikai jellegű tapasztalatszerzés</i>	22
<i>Hagyományaink a környezeti nevelés tükrében</i>	29
<i>Az óvodai ünnepek- Ünnepek; Néphagyomány ápolás</i>	30
<i>Munka jellegű tevékenységek</i>	<u>33</u>
<i>Tevékenységben megvalósuló tanulás</i>	<u>35</u>
<i>A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére</i>	40

Bevezető

Az óvodai nevelés már több mint tíz éve a változás korát éli. Ennek oka, hogy a korábbi évekhez képest más, új körülmények vesznek körül bennünket.

Az alternatív törekvéseket megismerve erősödött meg bennünk az az elhatározás, hogy új utakat, új módszereket kell találnunk. Hivatásunkat sohasem tekinthetjük befejezettnek. A szüntelen megújulni tudás szakmai követelmény, a jobbítani akarás belső egészséges elégedetlenségünkéből fakad. 1994-től nevelési gyakorlatunk gazdagítását jelentette a Freinet pedagógia elveinek, technikáinak alkalmazására való törekvés. Ebben az időben kezdtük el kiemelt nevelési területként kezelni a környezet tevékeny megismerésére, a természetvédelemre, a természet szeretetére való nevelést.

A pedagógiai gyakorlatunk óvodai alapprogram alapján készült. Tartalmában fő hangsúlyt kap a szabad játékra épülő komplex személyiségfejlesztés a gyermek egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodó differenciált fejlesztés. Az óvoda épülete és nagy alapterületű jól felszerelt udvara lehetőséget biztosít gazdag játéktevékenység, mozgásigény kielégítésére. Hagyományként jelenik meg a környezet tevékeny megismertetésére, megszerettetésére és védelmére való nevelés.

Programunkba 2009/2010 nevelési évtől folyamatosan beépül a kompetencia alapú óvodai nevelés, amelyet a TÁMOP pályázaton nyert a város, és amelytől az esélyteremtő óvodapedagógiai nevelő munkánk hatékonyságának fokozását várjuk. A jelenleg használatban lévő nevelési programunkhoz, pedagógiai gyakorlatunkhoz, az alkalmazott nevelési eljárásainkhoz illeszkedik az óvodai programcsomag. Ezáltal megmarad tagóvodánk önálló arculata, az eddig bevált nevelés filozófiánk.

Az alapprogram mellett figyelembe kellett vennünk az óvodánkba bekerülő SNI, HH, HHH gyerekek jogait, hogy a különbözőséget természetességgel elfogadó, fejlesztő pedagógiai környezetben fejlődhessenek.

Alapelvünk olyan érzelmekben gazdag óvodai élet megteremtése, amely szeretetteljes, és biztonságot ad, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy boldogságot, tartást, önállóságot ad a gyermekeknek. Nyitott lesz a világ dolgai iránt, eleven eszű, elevenen mozgó és önállóan kezdeményező kisgyermekké válik. Így reményeink szerint a mai kor társadalmának alkotóképes, fogékony, problémamegoldásra képes, kreatív felnőtt tagjává válik.

A folyamatos napirend azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek kedvük és érdeklődésük szerint választhatnak különböző tevékenységek között, igényeik és egyéni szükségleteik szerint kivel és mit játszanak, melyik felkínált tevékenységbe kapcsolódnak be.

Tanulási folyamatunk projektervek kidolgozásával és megvalósításával sokoldalú előzetes tapasztalatszerzés felhasználásával történik. A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja. Cél az aktivitás, kíváncsiság felkeltése és ébrentartása, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés fenntartása.

Pedagógiai gyakorlatunk attól sajátos, hogy megjelenik benne az a környezet, amiben élünk, azok az adottságok, sajátosságok, amelyek nálunk érvényesülnek. Elképzelésünk szerint akkor lesz jó, ha a gyermekek mindenk felett álló érdekét veszik figyelembe. Célunk: óvodáskor végére iskolára alkalmas gyermekeket bízunk a szülőkre.

„Mindent a maga idejében kell tennünk. A gyermekkor szépségeit, értékeit meg kell őriznünk, a játékkal e látszólag haszontalan tevékenységgel, meséléssel, fantáziálással töltött idő a legnagyobb érték a teljesítményre, alkotásra készülődés lelki töltődés soha vissza nem térő kora.”

Popper Péter: A belső utak könyve

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: **NYITNIKÉK TAGÓVODA**

Címe: **Balassagyarmat, Móricz Zsigmond út 2-4.**

Az óvoda bemutatása

A Nyitnikék Óvoda Balassagyarmat legrégebbi óvodája. Levéltári adatok szerint 1841.-ben Balassagyarmaton az országban 32.-ként nyitotta meg kapuját a Kisdédóvó Intézet.

Körülbelül 1848-ig működhetett, majd megszűnt, majd újra megnyitotta kapuit más épületben. Működött a Thököly utcában, a Teleki utcában, régi Palóc étterem helyén. 1952.-ben az I. sz. Óvodát a Dózsa György utcában helyezték el. Ezen épület bővítése, majd életveszélyessé nyilvánítása után 6 csoporttal elköltözött – a Tüdőszűrő állomás helyére, II. sz. bölcsődébe, IV. sz. óvodába.

Két évig a volt Megyeháza épületében helyezték el, majd az 1977-78-as években a Móricz Zsigmond utcai 2x100 férőhelyes panelszerkezetű épületekbe, jelenlegi helyére költözött 8 csoporttal, ami később a Jókai úti lakásóvodai 4 csoporttal immár 12 csoportos óvodaként működött tovább.

2004-ig az óvoda a város legnagyobb óvodája, 8 csoportos – 200 férőhelyes intézmény. Szomszédságában a Móricz Zsigmond lakótelep, Semmelweis úti sorházak, ABC, intézményi tartalékterület, és a Józsví útj régebben épült családi házas beépítésű utcák között helyezkedik el.

Közel van a kórház, Mentőállomás, Gyógyszertár, Áchim András utcai bölcsőde, valamint a Dózsa György Iskola.

2005-ben a város óvodáiból – Központi óvodát hozott létre a fenntartó – onnantól tagóvodaként működünk jelenleg 7 csoporttal (175 férőhely).

A csoportok szervezésénél a homogén (azonos életkorú) csoport kialakítására törekszünk, de nem zárkozunk el szükség esetén a vegyes csoport létrehozásától sem.

Szemléletünk alakulásában szerepet játszottak alternatív programok, amelyekkel szakirodalmak tanulmányozása után, továbbképzéseken, szakfolyóiratokból ismerkedtünk meg.

Programunkba 2009/2010. nevelési évtől folyamatosan beépül a kompetencia alapú óvodai nevelés.

Egyediségét adja programunknak, hogy a fő hangsúlyt a környezet megismerésére, megszerettetésére és védelmére helyezzük.

Célunk: a szűkebb és tágabb környezet felfedeztetése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi tárgyi világ értékei iránt, hogy megtalálják helyüket a környezetben, az őket körülvevő világban.

Programunk által sikeresen tevékenykedhet, alkothat a hátrányos helyzetű és tehetséges gyermek, egyaránt megfelelő gondozást kap a speciális ellátást igénylő gyermek is.

Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék –szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

Az óvoda legfontosabb és alapvető célja a gyermeki játéknak a nevelésben való hatékony alkalmazása. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

Mindezt, a megfelelő feltételek megteremtésével, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával próbáljuk elérni

Programunk teljes egészében a játéktevékenység köreire épül:

- Szabad játék
- Tevékenységekben megvalósuló tanulás, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység, irányított játék.

Szabad játék (indirekt)

:

- önként vállalt
- szabad – örömteli élményt, tapasztalatot, belső feszültséget tükröz,
- indulat, érzelem irányítja,
- szabad játék közben mód nyílik a környezet és önmaga lehetőségei határainak megismerésére, kielégíti a kíváncsiságát, tevékenységi vágyát.

Tevékenységekben megvalósuló tanulás, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység, irányított játék (direkt)

Célja a játék:

- Óvodapedagógus indítja el saját elképzelése szerint.
- A gyerekek szabadon ki-be állva továbbviszik a témák, kiegészítik vagy átveszik a vezetést.

Célja a tanulás:

- A tanulási folyamatot szolgálja
- Megfogalmazódik a pedagógiai szándék
- A szervezett tanulás jegyeit hordozza

Célja a fejlesztés:

- Eltérő ütemű gyerekek fejlesztésére kezdeményezett tartalma az elmaradás területeitől és mértékétől függ.

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe

Szabad játékban:

- Tudatosan megengedő, támogató, biztonságot adó jelenlét
- Potenciális partner, akit érdekel amit a gyerekek tesznek, játszanak, csak a legszükségesebb esetben avatkozik be.
- Hogy játékra ható megnyilvánulásai közül melyik lesz kedvező, a játék alakulására azt a gyerekek aktuális játéka dönti el.
- A helyes magatartás megvalósítását segíti a gyerekismeret, a játék lényegének szem előtt tartása
-

Direkt játéktevékenység.

- Saját terveit, ötleteit a gyerekek előző megnyilvánulásaihoz alakítja,
- Alkalmazkodik a helyzethez és a személyes igényekhez. Nem a végeredmény a fontos, hanem a közösen kialakított játékfolyamat
- b.,c.)Az irányítás alapelve a gyerekek játékos beállítódásának és a dominanciájának figyelembe vétele
- Cél a játékos hangulat és olyan külső és belső feltételek megteremtése, amelyek a játékos vonások érvényesülésével segítik a tanulási folyamatot
- .

Az Óvodapedagógus optimális személyiségjegyei:

- következetesség,
- természetes könnyedség,
- diszkréció,
- szövetségre lépés
- nyugodt hangvétel
- figyelem
- érdeklődés
- a gyermeki kezdeményezés támogatása

Fontos feladatunk a szabad játék elsődlegességének biztosítása a pedagóguskollégákkal, dajkákkal, valamint a szülőkkel való szoros együttműködés.

Ezen belül:

- Szülői szemlélet formálása – lássák a játékban a fejlődés garanciáját.
- A beilleszkedési időszak felhasználása a szemléletformálásra.

Az Óvodapedagógus feltételteremtő és játéktámogató feladatai:

- kiegyensúlyozott légkör
- elegendő idő
- megfelelő hely
- játékeszközök biztosítása
- játék kibontakozásának támogatása,
- közös tapasztalatszerzés
- szabad játék minél tágabb lehetőségeinek biztosítása

Kiegyensúlyozott, alkotókedvű, kreatív légkör

- Megteremtésével szabadon nyilvánuljon meg a gyerekek fantáziája, hangulata, érzelme.
- Döntsenek szabadon mit, kivel, és mit játszanak.
- Az óvodapedagógus az együtt játszás igényének felélesztésével, a jókedv fokozásával serkentse a közös játék akár indirekt,- akár direkt módon történő kibontakozását és fejlődését.
- Az oldott légkör érdekében kapcsolódjon be a gyerekek játékába, mert utánozható mintát ad, bevonható társ marad, segítővé, kezdeményezővé válhat, ha a játék elakad.
- Felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közti játékkapcsolat kialakulását is.

Játékhoz szükséges idő biztosítása

- A folyamatos napirend kialakításával egybefüggő, a játékok elrakása nélküli játékidőben a tartós játékidőben a tartós játéktevékenység kialakítása a cél.
- A játékba integrálva valósul meg a gondozási, munkajellegű tanulási tevékenységekkel összekapcsolódó, az óvodapedagógus és a dajka szakszerű , összehangolt munkája.
- Az eltérő játékgigények figyelembe vételével kellő időt kell biztosítani a gyerekek játékválasztásához , játékgondolásainak, ötleteinek megvalósításához.
- Fontosnak tartjuk, a játéktémákra való visszatérést és hosszabb ideig csoportokban történő feldolgozását, valamint a játék befejezhetőségét.

A megfelelő játékhelyek biztosítása

- Biztonságos, akadálymentes közlekedést, mozgást szolgáló tereosztás,
- belső terek tagolása,
- állandó és változtatható helyszínek biztosítása a csoportszoba és az óvoda egyéb adottságainak figyelembevételével.
- Meghitt mesesarok, bábsarok biztosítása, mely egyúttal a dramatizálás színhelye és az átváltozáshoz szükséges kellékek tárháza is.
- Kapjanak állandó helyet a közösen összegyűjtött termékek, tárgyak, kincsek, amelyeket a gyerekek szabadon rakosgathatnak és rendezgethetnek, kísérletezhetnek velük (gyermekenciklopédiával, földgömbbel, mágnessel, nagyítóval)
- Legyen megfelelő és állandóan kialakított hely a rajzoláshoz, barkácsoláshoz, gyurmázáshoz, szövéshez és egyéb tárgykészítő népi játékhoz szükséges eszköznek. Legyen családi játékok tere (szobai, konyhai kellékekkel, imitációs kiegészítésekkel) Legyen építő – közlekedő játékok tere (különböző méretű kockákkal, kirakó és összerakó játékokkal, közlekedő eszközökkel, állatokkal a természetes környezet felépítését inspiráló eszközökkel)
- Legyen énekes játékok tere (ritmushangszerek, népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról)
- Legyen k”kincse láda” (Érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz, takarók, szép anyagok)
- Különböző egyéb foglalkozások eljátszásának kellékei (Orvos, szerelő, postás, fodrász, rendőr, tűzoltó, mentős, stb.)
- Udvarunk méretei, elrendezése lehetővé teszi a nagymozgásos tevékenységek, sportjátékok, egyéb énekes, mozgásos játékok gyakori szervezését.

Játékeszközök biztosítása

Az eszközök, tárgyi felszerelések biztonságos, ugyanakkor a gyerek számára elérhető hozzáférhető módon való tárolása, az eszközhasználat szokásainak kialakítása.

A készen vett játékeszközök mellett az óvoda által adott többlet pl. a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök. (nevelőértéke indirekt módon hat a fogyasztói társadalom torz hatásai ellen, megerősíti a gyermeki kreativitás, önkifejezés, alkotókedv, közös tervezés, együttműködés, interakciós kultúra kibontakozását, annak átélését, hogy nem a pénzen vett játék jelenti a legnagyobb örömet).

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek feltételeinek biztosítása mellett, kapjon nagyobb szerepet a téli időszakban is a benti játékok folytatásának lehetősége (babák, plüss állatok kivételének lehetősége, labdázás stb.)

Közös tapasztalatszerzés – játék kibontakozásának támogatása

- Családokból hozott élmények megismerése
- Egyéni élményre épülő játékhoz közös élményszerzés biztosítása
- Közös tapasztalatszerzési források (kirándulások, séták)
- Szülők bevonása, - tevékenységek, hobbik

Különböző játékművek

Gyakorlójáték: az érzékszervi – mozgásos fejlődési fázis jellemző játéka, amelyben a cselekvés az ismétlés fontos, alapja a későbbi szimbolikus játéknak

Szimbolikus és szerepjáték: színlelő, szerep, fantáziajáték, bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás

Konstruktív játék: amely több munkaelemet is magába hordoz a megpróbálásból, az utánzásból, és a felfedezésből táplálkozik.

Szabályjáték: az óvodás gyermek játékpiramisának a csúcsa, jellemzője a szabály dominanciája. A szabályjáték a tanulás része, ha az óvodapedagógus kezdeményezi, de a szabad játékban is megjelenik gyermeki kezdeményezésre. A szabályjáték során a gyerek érzelmeket tanul. Megtanulja indulatait fékezni siker és kudarcélményeit elviselni. Elsajátít bizonyos magatartásformákat, pl. türelem, akaraterő, - miközben fejlődik közösségi érzése, felelősségtudata.

A nevelést segítő munkatárs/dajka feladata:

A dajka egyike a gyereket nevelő felnőtteknek, aki épp úgy mint a z óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyerekekre.

Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, óvodapedagógusainktól megfelelő tájékoztatást kapnak nevelési elképzeléseinkről. Tudniuk kell, hogy milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyerekcsoportjuk fejlesztését megvalósítani.

Az óvodapedagógus útmutatása alapján a gyakorlatban érvényesítenie kell az egyéni bánásmód elvét.

Folyamatos együttműködésük elengedhetetlen.

Anyanyelvi nevelés megvalósítása

Cél: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.

- Tudatosan megengedő, támogató, biztonságot adó jelenléttel, boldog atmoszféra teremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlési vágy motiválása.
- Érdeklődés a gyerek közlései iránt, válaszok a kérdésekre, gyermeki üzenetek dekódolása, metakommunikációs jelzések küldése, játszótársként nyelvi kifejezőminták adása.
- A csoport „etikai kódexének” nyelvi megfogalmazása, különös tekintettel a konfliktuskezelés, az asszertív (tud nemet mondani, saját érdekeit képviselni, mások agresszióját, pl. verekedést, csúfolódást megfelelően kezelni) kommunikációs stílus nyelvi formáinak gazdagítása Szociálisan érik a játéktevékenységek közben, társaikkal és a felnőttekkel folytatott beszélgetések, közlések során.
- A vezető egyéniségek kommunikációs stílusának megfigyelése a gátlásos gyerekek oldása, pl. ölbeli játékokkal.
- Az **SNI/HH/HHH** gyerekekre fordított kettős figyelem a beilleszkedés támogatása a játékban, minél több spontán párbeszédes helyzet és célzott, tervszerű anyanyelvi fejlesztés.
- A gyermeki szerepjátékok kísérő párbeszédek támogatása verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prosódiai elemeinek gazdagításával.
- Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulásának, fogalmak megértésének a magyaros mondatalkotás, kontextusos beszéd szóbeli kapcsolatteremtés kialakulásának segítése.
- Hiteles kommunikáció, érvek a szülőkkel a szabad játék fontosságáról.

A gyermeki játék fejlődésének nyomon követése, sikerkritériumai:

- A gyermek személyiség legfontosabb színtere, a lehető legnagyobb mértékben hat szinte valamennyi pszichés, motoros, szociális személyiségkomponensre, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja
- Interaktív, szabad és nem korlátoz, örömszerző, vágykielégítő, a gyermek szabad képzetársítására épül, többféle megoldást tesz lehetővé, ötletgazdag, alkotó tevékenység
- Pszichikus szükséglet, a lelki egészségről való gondolkodásban alapvető a pszichikus szükséglet rangjára emeli a gyermek felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya
- A spontán tanulás színtere számtalan tapasztalattal, ismerettel gazdagítja a gyermeket, felfedezi, megismeri környezetét, önmaga lehetőségeit és korlátait, fejlődik emlékezete, fantáziája, figyelme, nagy és finommozgása, gazdagodik érzelmvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

- Az erkölcsi szokás és normarendszer megalapozásának legfőbb terepe, a játékban tükröződik a különbözőségek elfogadása (társ és témaválasztás) legalkalmasabb tevékenység a beszédkezdés ösztönzésére, játék közben legjobban megfigyelhető az interakciók színtere, az egyes gyermekek és a játsszó csoportok kommunikációjának jellemzői

MESE - VERS

Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei, a többnyire játékos mozdulatokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek. Hasonlóan fontos szerepet töltenek be az óvodás gyermek életében a mesék, amelyek a gyermek értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A mese komplex fejlesztő hatású:

- oldja a szorongást,
- belső képteremtésre, látásra ösztönöz,
- a gyermek befogadóból, beszédértőből előadóvá válik,
- az érzéseit ez által feldolgozza, és kifejezésre juttatja.

Cél: A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerekkel.

A szülők bevonásával kapcsolatos feladat:

Nyitott óvodai programokkal és rendezvényekkel motiválja a szülőket az irodalmi élmények közös átélésére.

A gyermeki önkifejezés fejlődésének segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával válik lehetővé.:

- mesealakok, szituációk megjelenítése dramatizálással, bábozással,
- ismert mese befejezése, mozgásos átváltozás,
- utánpótlás,
- mimetizálás,
- felnőtt által megkezdett mese befejezése,
- mese kiegészítés, átalakítás,
- fantázia játékok,
- gyerek meséje egy-egy ismert mesehősről,
- mese szerkesztése megadott címről,
- ismert mese feldolgozása kérdések alapján,
- képolvasás,
- közös vagy egyéni beszélgetés,
- mesemondás különböző eszközökhöz kapcsolódva ismert mese követésével.

Az óvodapedagógus feladatai a fejlesztés folyamatában:

Az óvodapedagógus „könyves környezetet” biztosít a gyerekek számára, hogy ezáltal is hozzásegítse őket az olvasás iránti igény felkeltéséhez, az esztétikai ízlésformáláshoz, a könyvvel való együttélés természetessé válásához.

A mesélés, verselés, mondókázás lehetőségét megteremti a magyar gyermekköltészet, a népi és dajkai hagyományok gazdag tárháza. Ezzel megalapozzuk az esztétikai, irodalmi fogékonyságot, anyanyelvünk és szülőföldünk szeretetére nevelését.

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyerek mentális higiénájának elmaradhatatlan eleme.

Óvodánkban a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van,- a csoportösszetételt figyelembe véve válogatjuk össze a mesék, versek anyagát, mellyel a múlt és interkulturális nevelést valósíthatjuk meg.

Megfelelő minőségi, és nem mennyiségű anyagválasztással, kifejező előadásmóddal az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával segítjük elő a gyermeki beszéd kommunikáció fejlődését.

A nevelőmunkát segítő dajkai feladatok:

- Segítségére számítunk a megszerzett ismeret- és tudásanyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében.
- Saját élményű tapasztalatainak átadásában.
- Saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében.

Az irodalmi élményből fakadó beszédfejlesztő módszereket változatosan alkalmazzuk:

- meseprodukció,
- drámajáték és dramatizálás,
- bábjáték,
- elbeszélés,
- képolvasás,
- anyanyelvi játékok.

Anyanyelvi fejlesztés a mese- vers során

*Minden tevékenységi formában az **anyanyelv** gazdagságának ismertetése, a beszédészlelés, megértés, reprodukció fejlesztése fontos:*

- helyes légzés,
- tiszta kiejtés,
- artikuláció,
- beszédtempó,
- ritmus,
- hangsúly,
- hanglejtés,
- szókincs,
- mondatalkotás,
- helyes nyelvtani struktúra,
- verbális és nem verbális jelzések,
- interakciók megjelenítése.

A különböző tevékenységeket kísérő párbeszédet támogatjuk, verbális ismeretekkel, a fogalomalkotás segítségével, a beszéd prozódiai elemeinek gazdagításával.

Beszédalkalmakkal az új szavak, szófajok, különböző igeidők, módok, ragozás tanulását, fogalmak megértését, a magyaros mondataalkotás, kontextusos beszéd, szóbeli kapcsolattartás kialakulását segítjük.

A mese vers segítségével fejlődik beszédértése, beszédészlelése, szóbeli emlékezete, folyamatos, összefüggő tiszta beszéde, nyelvi kifejezőképessége.

Céljaink megvalósításához rendelkezésre álló eszközeink:

- Verses, meséskönyvek
- Kortársírók, költők mesekönyvei, verseskönyvei
- Népmese gyűjtemények
- Más népek meseválogatásai
- Bábok- kész, félkész állapotban
- Meseláda: kesztyűsbábok síkbábok, ujjbábok, botbábok
- Fejdíszek
- Dramatizáláshoz szükséges kellékek
- Színes anyagok, drapériák különböző méretben, színben
- Paraván
- Különböző hangulatot ábrázoló képek
- DVD, CD, kazetták
- Természeti könyvek
- Szerepjáték kellékek

Kiemelt figyelmet fordítunk az SNI/HH/HHH gyerekekre, a mesék, versek mondókák által az önkifejezésük fejlődésére, önbizalmuk erősítésére beszéd és kommunikációs képességük fejlődésére helyezük a hangsúlyt. Az SNI-s gyermekek esetében minden esetben kérjük a fejlesztőpedagógus segítő támogatását.

Gyermekeink fejlődése eltérő, éppen ezért különböző fejlettségi szintekhez differenciáltan fogalmazunk meg különböző feladatokat.

Ének – Zene

Célja:

- A zenei képességek fejlesztése.
- A környezet hangjainak megfigyelése és a zenélés, éneklés keltse fel a gyermek érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.
- A közös éneklés, énekes játék örömeinek megéreztetése.
- Minél több zenei élmény nyújtása, ami megalapozza a zenei anyanyelv kialakulását.
- A zenei kreativitás fejlesztése, az önkifejezés módja.

Feladata:

- Zenét szerető és értő, egészséges lelkű, kultúrált, boldog emberré nevelés.
- Az életkornak és a gyerekek fejlettségi szintjéhez képest az anyag kiválasztása.
- Az életszakaszokban a tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása.
- A tevékenységek szervezeti formáinak a megteremtése.
- A zenei nyelvi képességek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képesség fejlesztő játékokkal, mindig a gyermekek szintjének megfelelően.
- A népi kultúra dalainak, játékeinak megismertetése, megszerettetése.
- Az ölbéli játékoknak legyen helye és szerepe a beilleszkedési időszakban és a szocializációban.
- Az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok)

A nevelőmunkát segítő dajkai feladatok:

- Minden olyan esetben számítunk a dajka segítségére, amikor a nevelési helyzet azt megkívánja.
- Segítő jelenlétével annyi segítséget kell nyújtania a gyermekek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez.
- Munkájukat minden helyzetben át kell hatnia a felelősségnek.

SNI/HH/HHH gyermekekkel kapcsolatos fejlesztési feladatok:

Kiemelt figyelmet fordítunk minden esetben az ének-zene keretein belül az SNI/HH/HHH gyerekekre. Felszabadító hatása fejlesztőleg hat, nyitottabbá, egymást elfogadóbbá válnak. Az SNI-s gyermekek esetében minden alkalommal kikérjük a fejlesztőpedagógus/szurdopedagógus véleményét.

Család bevonásával kapcsolatos feladatok:

- Nyitott óvodai programok, játékdélutánok szervezésével a szülők bevonása az óvoda életébe.
- Táncház szervezése szülők bevonásával.
- CD-k, zenei kazetták gyűjtése.
- Népdalok, népi énekes játékok felidézése a nagyszülők által.

A zenehallgatási anyag ápolja és fejlessze a nemzetiségi, etnikai kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.

A fejlődés folyamata az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig:

Elsősorban az ölbéli játékok, amelyeket közeli kontaktusban játszanak a felnőttekkel, és biztonságot nyújt az idegen környezetbe kerülő gyermek számára. A zenei élmény, az ujj – kéz, - arc, - lovagoltató játékok érzelmi kötődést biztosítanak a gyerekeknek. A kicsi, - 4-5 hangból álló énekes-utánzó mozgásos játékok a legjellegzetesebbek. Rövid, negyedes lüktetésű mondókák. Daloknál érzékeltesse az óvodapedagógus a dallam-motívumokat. A zenei készségek megszerzése játékos módon történik, amely az alapfogalmak megismerését is szolgálják. Ismerkedjenek meg a környezet hangjaival, a hangszerek hangszíneivel, figyeljék meg a csendet. Tudjanak halkán és hangosan énekelni. Játékos mozdulatokkal

érezkeljék és gyakorolják az egyenletes lüktetést. Az óvodapedagógus énekeljen prózai szöveget, improvizáljon, fedezze fel a gyerekek a hangok csengését, zeneiségét. (Énekeljék a nevüket, köszönéseket, játékos párbeszédet.) Az óvodapedagógus keltse fel a gyermekek érdeklődését a zenehallgatás iránt, melyet türelmesen, áhítattal hallgassanak. Minél több zenei élményhez juttassa a gyermekeket a saját hangjátékával, hangszerjátékával. A különböző tevékenységekhez kapcsolja a zenei anyagot. A zenei irodalomból tudatosan használjon a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően.

Bővítsék a már tanult mondóka – ismereteiket, melyeket még mindig játékos mozdulatokkal kísérnek az egyenletes lüktetés érzékeltetésére. Pentaton hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyekkel a mozgásuk koordinációja jól fejleszhető. A különböző térformai variációk – csigavonal, hullámvonal – és a szerepcserére épülő játékok mindig ösztönző hatást keltenek. A körjátékok már nehezebb fokozatával is megismerkednek: szerepcserés, -párvalasztós, -sorgyarapító játékok. Minél többet énekeljenek önállóan a nap bármely időszakában. Énekeljenek kisebb csoportokban, egyénileg, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben. Mutassák meg az énekek dallamvonalát. Kerüljenek előtérbe a kérdés-felelet játékok változatos szövegekkel, ritmusmotívumokkal. Az egyenletes lüktetés a motívumok hangsúlya, a mondókák, dalok ritmusa érzékelhetővé váljon. Ismerkedjenek meg, és használjanak minél több népi ritmus eszközt. A ritmushangszereket próbálják meg közösen elkészíteni. Mindennapos legyen a zenei élmény nyújtása, kapcsolódjon minél több tevékenységi formához. A zeneirodalom felhasználása bővíljön az adott korcsoportnak megfelelően. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókincs bővítésére.

A mondókák, kiolvasók ismétlése, és újak tanulása, amit a különböző játékhelyzetekben alkalmaznak a gyerekek. Kerüljenek előtérbe az érzelmi hatású dalok, népdalok, de jelenjenek meg a rokon és más népek dalai, altatódalok, komponált műzene és klasszikus zene. A gyerekek találjanak ki jelzéseket az ismert dalokra, mondókákra, amit spontán játékaikban felelevenítenek. Ismerjék meg a dalokban a szünetet és más kisebb nehézségű ritmusképletet. Szabályokhoz kötött gyermekjátékokat, zenei dramatikus játékokat játszanak, párcsere-, kapus-, hidas-sorgyarapító-, fogyó játékok, amelyek néptánc alapelemekkel párosulnak. Ismeretanyagukba építse be az óvodapedagógus a néptánc alapelemeit akár a mozgásformában, akár térformában. Egyszerű lépésektől a kombinált motívumokig, mindezt az életkori sajátosságoknak megfelelően. Mindehhez jó zenetár a népi játékok etűdei. Egyre többet énekeljenek egyedül, ami a tiszta éneklést segíti elő. A hangszépítő gyakorlatokat játékosan oldja meg az óvodapedagógus. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat, halkabb-hangosabb éneklést kapcsolja össze a tempóváltoztatással, vagy dallam-bujtatással. Tudják megkülönböztetni a lüktetést a dallamok ritmusától. A dallammotívumokat formaérzék-fejlesztő játékokon keresztül mozgásokkal érzékeljék. Az alkotókészségüket improvizatív dallamkitalálással, mozgások kitalálásával fejlesszük.

A hangszereket bővebb körben ismerjék meg, és kapjanak lehetőséget a kipróbálásra. Fejlettebb gyermekek próbálkozzanak zenedramatizálással.

Az óvodáskor végére élvezettel és kedvvel játszanak énekes játékokat. Gátlások nélkül, szabadon tudjanak egyedül énekelni. Élvezzék a zenét. Tudják megkülönböztetni a fogalom párokat. Tudjanak mozogni, ritmust tapsolni, dallamokat rögtönözni. Érezzék a dalok egyenletes lüktetését, ritmusát.

Az óvodapedagógus fontos feladata az állandó szinten tartás, új repertoár bővítése, hangjának, mozgásának megfelelő koordinálása, hangszerjátékának gyakorlása, megfelelő helyzetek biztosítása, a gyerekjátékok, énekes játékok gyakorlására. Szervezett kereteit akár

a csoportszobában, akár a szabadban valósíthatja meg. Jellegét tekintve az óvónő maga válassza ki, hogy kötött, vagy kötetlen módon valósítja meg, együttesen, vagy mikrocsoportosan. Módszertani felkészültsége, és megújulása igen fontos. Komplexen ötvözi az óvodai, zenei irodalmat más tevékenységi ágakkal. Kreatív, spontán zenei tevékenységekkel teremtsen lehetőséget az élményszerzésre. Tudatosan és tervszerűen alkalmazza a néphagyomány kincseit.

Az anyanyelvi nevelés feladatai az ének-zenében:

- Az attitűdök gondolkodásbeli és kommunikációs tulajdonságok kiteljesítése zenei élményekkel.
- Beszéd és zenei hallás fejlesztése.
- Különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.
- A beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztése, a hangzók helyes formálásának gyakorlása, beszédtechnika fejlesztés, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javulása.

Rajzolás – Mintázás – Kézimunka

A kézimunka különböző fajtái a műalkotásokkal való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

Célja:

- A vizuális észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás pontosabbá, könnyedebbé tétele – vagyis az intellektuális látás kialakítása.
- A gyermekek fantázia- és élményvilágának szabad, képi önkifejezése.
- A tér-, forma-, színeképzet gazdagítása, esztétikai érzékenység, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.
- Kézügyességük fejlesztése.

Feladata:

- A belső képek gazdagítása a mese, vers, ének, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör teremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatás.
- Az egyes technikákhoz kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, a gyakorlásra való ösztönzés.
- Feltételek megteremtése az alkotó-alakító kedvhez.
- Az alkotó tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A szervezeti formák biztosítása.
- A technikák megismertetése, gyakorlása.

A nevelőmunkát segítő dajka feladata:

Együttműködő segítségükre minden esetben számítunk. Rajzolás, mintázás, kézimunkázás során adódnak a nevelésnek olyan speciális helyzetei, amelynek kezelése a dajkákra hárul (eszközök előkészítése, gyermekek folyamatos mosdóba kísérése, munkaterület tisztán tartása stb.). Adódhatnak váratlan, kiszámíthatatlan helyzetek is, amelyek gyors döntést igényelnek. Emocionális érzékenységét akkor tudja megfelelő módon, eredményesen működtetni, ha felismeri, hogy a segítség középpontjában a kisgyermek érzelmeinek felismerése, megértése, elfogadása, a személyiségébe való integrációja áll.

SNI/HH/HHH gyermekkel kapcsolatos feladatok:

Az SNI/HH/HHH gyermekek jellemző problémája, hogy nincs otthon ceruza, papír, sosem rajzolt még, vagy rajzsintje elmaradott, rajzai kuszák. Számukra még fontosabbak a nap folyamán bármikor elérhető eszközök, hogy kézbe vehessék, ismerkedjenek vele, és örülhessenek a saját maguk készíttette alkotásoknak.

Az SNI-s gyermek esetében minden alkalommal kérjük a vele foglalkozó fejlesztőpedagógus segítségét.

A fejlődés folyamata az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig:

Az óvodába kerülő gyermekek játszva ismerkedjenek meg az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Helyet kap a képalakítás, plasztikai munka technikáinak elsajátítása. Kapjanak lehetőséget a szabad témaválasztáshoz, és az óvodapedagógus annak tükrében segítse a gyermek munkájának irányítását. Sokat ábrázoljanak nagy felületen, akár vízszintes vagy függőlegesen elhelyezett papíron, táblán. A képalakítás változatos eszközhasználat segítségével jelenjen meg: zsírkréta, színes ceruza, festék. Ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát: nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, tépegetve, nyomot hagyva. Legyen mindig biztos hely, és biztosított anyag a mintázáshoz, hisz ez áll a legközelebb a legkisebb gyerekekhez. Ismerkedjenek a tárgyak formáival, alakzataival. Fejlesszük a beelátó képességeiket a saját munkájuk elmondásával: Meséld el, mit készítettél! Tartsák tiszteletben egymás munkáját. A legkisebbeknél kezdjük el az eszközök helyes használatának bemutatását, az eszközök állandó helyét, folytonosságát. Szoktassuk rá őket, hogy az ábrázoló tevékenységeknél használják a „rajzos pólót”, ami védi és elfedi a ruházatukat.

Később az élményhez kapcsolódó témákat, a megfelelően illeszkedő technikákkal segítjük a gyermekeknél. Az emberábrázolás jelenjen meg. Saját elképzelésük alapján ábrázoljanak környezeti, tárgyi jelenségeket. Gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színek kombinációjában, egybeolvadásában. Alkossanak új színeket keveréssel. Alkossanak és alakítsanak fantáziájuk szerint képeket spárgából, fonalból, textilből és termésből. A plasztikai munkák során legyenek képesek a formák tagolására. Készítsenek játékaikhoz jelző kellékeket. Alkalmi tárgyakat készítsenek a tanult, megismert technikák felhasználásával vagy kombinációjával. Plasztikai munkájuk során alkalmazzanak minél több tárgyat, eszközt. Térérzékelésük fejlesztését minél több építéssel, kiegészítéssel, tárgyalakítással fejlesszük. A megalkotott munkáik bemutatása elengedhetetlen a szülők felé. Próbáljanak évszakokhoz, ünnepekhez csoportbeli kiállításokat létrehozni. Nyilvánítsák ki véleményüket az alkotásokról. Ismerkedjenek meg, és próbáljanak létrehozni életkoruknak megfelelő, népszokások, alkotta tárgyakat: csuhé baba, tőklámpás, álarcok. Az óvodapedagógus biztosítson megfelelő kellékeket és eszközöket az alkotáshoz.

A gyermekek alkotó-, együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővítését. Alkossanak minél több közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket. Kapcsolja össze a természeti és társadalmi környezet fordulóival, a néphagyományokkal. Az új technikák elsajátításához -batikolás, kollázs, montázs, plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok- teremtsenek megfelelő helyzeteket, élményeket. Cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. Minél eredetibb módon jelenítsenek meg formákat, a színeket egyedi módon alkalmazzák. A többalakos térbeli kompozíciókban közösen alkossanak. Ismerkedjenek a szövőkeret használatával, és használják a nap bármely szakában. Ajándékkészítésnél gondoljanak kisebb óvodás társaikra, amelyben átérezhetik az ajándékozás örömét. Mindezek az ünnepekhez kötötten jelentkezzenek. Fontos a mindennapi játékkellékek készítése – bábok, dramatikus eszközök -, amelyeket érzelmi kötődés miatt szívesebben használnak. Ezek esztétikumak az óvodapedagógus feladata, hogy irányításával megfelelő készüljenek. A maguk készített alkotásokat kis galériában, mutassák be, melyben megbeszélik munkáik hangulati, formai, színbeli elrendezését. Kerüljön előtérbe a néphagyomány ápolásában a vizuális eszközök készítése. Ismerkedjenek meg a különlegesebb technikákkal; korongozás, fonás, nemezelés – a maguk szintjén jelenjen meg. A díszítések különböző fajtáival ismerkedjenek meg. Próbálkozzanak a finom motorikát elősegítő gyöngyfüzéssel, varrással.

Az óvodáskor végére élményeiket, elképzeléseiket egyéni módon jelenítik meg. Alkotásaikra jellemző lesz a részletes formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása. Pozitív érzelmeket kelt bennük a közös alkotások sikere. Plasztika munkáik egyéni, részletezőek. Téralakításban, építésben bátrak, kreatívak, együttműködők. Rácsodálkoznak a szépre, tudnak gyönyörködni benne. Megfogalmazzák gondolataikat, beszélnek az alkotásokról.

Az óvodapedagógus fontos feladata, hogy megteremtse annak lehetőségét, hogy minden gyermek egyéni formában megalkothassa, az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekeket minél több technikai eljárással ismertesse meg az óvodapedagógus. Kapcsolódjanak más foglalkozási ágakhoz, és komplexen jelenjenek meg az alkotásokban. Képzőművészeti alkotásokkal is ismerkedjenek meg.

Család bevonásával kapcsolatos feladatok:

Nyitott óvodai programok szervezése, játszóházak, játékdélutánok a szülők bevonásával. Barkácsoláshoz szükséges anyagok gyűjtése. Közös galerialátogatások. Képzőművészeti könyvek gyűjtése. Kiállítások szervezése összóvodai szinten.

Anyanyelvi nevelés feladatai:

- A beszéd mellett az ábrázolás egy újfajta önkifejezési móddá válik.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilatkozásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: megszólítás, szándéknyilvánítás, kérdés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése.
- Nyelvi, képi formai ábrázolás együttes alkalmazása, beszélgetések, ítéletalkotások egy-egy műről, alkotásról.

- Téri észlelés, irányok, arányok nyelvi kifejezése fejleszti az írás – olvasáshoz szükséges képességek kialakulását.
- Fejlődik a szóbeli és ábrázolóképeség a kifejezésben.

Mozgás

Cél:

A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése, s ezáltal az egészséges életmód megalapozása. A mozgás folyamatos fejlesztése révén ériük el a gyermekek tanulási képességeinek egyre magasabb szintjét.

Óvodapedagógus feladatai:

- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése.
- A mozgás és mozgásigény különbözőségének figyelembevételével a mozgásigény kielégítése, illetve ösztönzés a mozgásra az egyéni lemaradásokat kompenzáló mozgásos játékok ajánlásával.
- Változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása a mindennapos mozgásra, valamennyi gyermek számára (mindennapos testnevelés, testnevelés, szabad mozgáslehetőségek kihasználásának lehetősége).

Nevelőmunkát segítő dajkák feladatai:

Segítő részvételükre minden esetben számítunk, mind a helyes eszközhasználat kialakításában, mind a gyermekek eszközön való mozgásának segítésében, elkerülve ez által a balesetveszélyes helyzeteket. Konkrét körülhatárolt feladatokban számítunk a segítségükre.

A torna, a mozgásos játékok nélkülözhetetlen elemei az óvodai életnek. Fejlesztik a gyermekek természetes mozgását. (Ilyenek: járás, futás, ugrás, támaszgyakorlatok, függőgyakorlatok, különböző dobások, egyensúlyozó járás, stb.) Fejlesztik a testi képességeket, mint az ügyesség, erő, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés. Hozzájárulnak a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy- és kismozgások kialakulásához.

- A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, helyzetfelmérést, döntést, alkalmazkodó képességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.
- A társakkal végzett együttmozgás tapasztalatainak gazdagításával a gyermek énhatárainak, a másik észlelésének, az önfegyelem, alkalmazkodás, kooperáció képessége fejlődésének elősegítése.
- Óvodáskor végére van megfelelő önbizalmuk, biztonságérzetük, és koruknak megfelelő önismerettel, önfegyelemmel és felelősségtudattal is rendelkeznek.
- Körültekintéssel óvják önmaguk és társaik testi épségét.

Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét. A mozgásfejlesztésben található meg a testi, pszichoszociális és értelmi fejlesztés tényleges érintkezése. Egyidejűleg befolyásolhatjuk a kognitív és a szociális funkciók fejlődését és kibontakozását. A mozgásban gyakorolhatja az életkorára jellemző specifikus én-funkciókat: én-tudat, kompetenciára és kooperációra való alkalmasság, önállóság.

A tornának, játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek teremben és a szabad levegőn, eszközökkel, és eszközök nélkül, spontán vagy szervezett formában az óvodai nevelés minden napján – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

A szabad játék, a testnevelés és mindennapos torna fejlesztési lehetőségeit kihasználja az óvodapedagógus a mozgáskészségek, motoros képességek, fizikai erőnlét fejlesztése érdekében.

Mindez történhet:

1. Szervezett, irányított mozgástevékenység:
  - Heti testnevelő foglalkozások
  - Mindennapi mozgásos játékok
  - Prevenációs tornák: gerinc-deformitást, lúdtalp kialakulást megelőző gyakorlatok
  - Zenés-táncos mozgás, mely összerendezett, esztétikus mozgást biztosít
2. Szabadidőben végzett mozgásfejlesztő tevékenységek, játékok:
  - Mindennapos szabadban tartózkodás (-8C°-ig), séta, kirándulás, rendszeres futás
  - Udvari mozgásos játékok, tevékenységek

E feladatok megoldásához, a foglalkozások szervezéséhez megfelelő *objektív* és *szubjektív feltételekre* van szükség,

Az *objektív feltételeknél* külön kell szólni a szabadtéri és a beltéri feltételekről, figyelembe véve a természet erőinek áldásos hatását. Az objektív feltételek közül elsődleges a megfelelő hely. Az óvoda udvar kialakításánál fontos erre gondolni:

Alakítsunk ki 10-15 méteres füves területet sportjátékokhoz.

- Gondoskodjunk aszfalozott területről, amin futó, ugró, dobó gyakorlatok, illetve váltóversenyek elvégzésére szolgál.
- Biztosítsunk függést, mászást biztosító kifeszíthető kötelet.
- Legyenek biztonságos mászóakák.
- Minden mozgás hatékonyságát elősegítő könnyű öltözetet is biztosítsunk a gyerekek számára.
- Hűvös időben adjunk a gyerekekre melegítőt.
- A gyakorlatokat késő ősziig a szabadban végeztessük.

Nevelésében fontos szerepet szán a mozgásos játéknak. Rendszeresen kezdeményez különböző futó-, fogó-, dobó-, ugró-, labdajátékokat, versenyjátékokat, népi játékokat, amelyekbe a gyermekek érdeklődésüktől és fejlettségi szintjüktől függően kapcsolódnak be. Ennek terepe – az óvoda sajátos feltételei között – elsősorban az óvoda udvara, tornaszobája, de esetenként a csoportszoba, és a folyosó is lehet.

Fontosak a *szubjektív feltételek* is. Az óvodapedagógus személyisége, a mozgáshoz, sporthoz való pozitív hozzáállása.

- Építve a kisgyerekek utánzási vágyára, fontos, hogy a gyakorlat végzése mintaszerű, pontos, és örömteli legyen.
- Mozgásos játékot, régi népi játékokat tanít (labdajátékok, ugrókötelezés, ugróiskola).
- Bekapcsolódik a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha azt igénylik, és ötleteivel továbbfejleszti.
- Az együttes mozgás élménye fokozza a gyermek aktivitását.
- Dicséretünk sikerélménnyel tölti el, így rendszeresen szeret majd sportolni.
- A gyermek mozgását csak akkor korlátozza, ha önmagára vagy társaira veszélyes lehet, vagy zavarja a többiek tevékenységét.
- A téri tájékozódó képesség és a testséma fejlesztésére nagy hangsúlyt fektet.

Az óvodapedagógus a szabad játékban is sokszínű lehetőséget biztosít a mozgásformák gyakorlására. A csoportszoba mozgásra ösztönző játékszereinek motiváló hatása mellett figyelembe veszi, hogy ezek a testnevelés mozgásanyagának gyakorlási lehetőségeit is biztosítja.

Mozgásos játékok:

- Udvari mászóókák használata
- Énekes, dalos játékok
- Versenyjátékok
- Sorversenyek különböző eszközökkel

Mozgásos játékok évszaknak megfelelően:

Őszel, télen:

- Levélgyűjtés, hordás, seprés
- Kerékpározás, ugrókötelezés
- Botok, labda használata
- Hólapátolás, hó eltakarítás
- Hóemberépítés, hógolyózás

Tavasszal, nyáron:

- Kerti munkák
- Gereblyezés, kapálás, gyomlálás
- Vízfürdőzés
- Kirándulás, túrázás,
- az őszel is végezhető mozgásos játékok

A mozgásfejlesztésben legalapvetőbb követelmény:

- A gyerek jó közérzettel, jó hangulatban, érzelmileg motiváltan vegyen részt
- Csak egészséges versenyszellem kialakítására törekedjünk

Mozgásfejlesztő feladatok az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig:

- Testrészekre, mozgások irányára koncentrálnak
- Elsődleges cél a testséma kialakítása, testrészek nevének megtanítása
- Mozgásformák hétköznapi neveinek megismerése
- Téri fogalmak megértése, lemozgása
- Nagymozgásos tevékenységek gyakorlása
- Rendszeres napi járás, egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok testrészekkel

- Ugrálás (páros lábon, egy lábon, helyben haladva, irányozva, előre – hátra, fel – leugrálás, stb.)
- Futás, mászás, kúszás, bújás (futójátékok, futás helyben, haladással, mászás, kúszás, bújás eszközökön, földön)
- Labdahasználat, páros kézzel labdafogás, egyszerűbb gyakorlatok (kéz, szem összehangolt mozgására figyelés, egyensúlyérzék fejlesztése, egyszerűbb szabályfelismerés, labdajátékok)

Feladat a nagymozgások továbbfejlesztése, finomítása, a gyakorlatok életkoruknak megfelelően nehezülnek, bővülnek.

- Egyszerűbb gimnasztikai feladatok összetettebbé válnak
- Ugrógyakorlatok bővíthetnek magasabb eszközökre fel, illetve leugrással
- Eszközök rézsútos elhelyezése kúszó – mászó gyakorlatoknál, egyensúlyérzék fejlesztése
- Irányított mozgásos tevékenységként rendszeresen jelenjenek meg a prevenciósnak a már említett deformitások megelőzésére való tekintettel
- Törekedjünk a helyes testtartás kialakítására és megőrzésére

Az óvodás kor végére a gyerekek nagymozgása kifinomul, összerendezetté válik, mozgásuk harmonikus. Egyre több irányba képesek figyelni, testrészek mozgását összehangolni. Az óvodapedagógus által irányított mozgásfejlesztő gyakorlatok tervezésénél mind nagyobb súlyt kap a finommozgások fejlesztése, az egyes testrészekkel hosszabban végzett mozgások megismerése, gyakorlása (babzsák-, karika-, szalag-, bot-, labdagyakorlatok zeneszóra, stb.)

- Futó-, ugró- és támaszgyakorlatok is nehezülnek, kibővülnek
- Több irányba, folyamatosan végzett gyakorlatok (karhúzógatás ütemre, lent, fent, oldalt)
- Gyorsuló, lassuló futás, versenyfutás, irányváltoztató futás
- Akadályugrás, magas-, távolugrás helyből, nekifutásból
- Labdavezetés, célba dobás, párosan, csoportosan végzett labdajátékok
- Támaszgyakorlatokból megismerik az egyszerűbb talajtorna elemeket, és azt gyakorolják, gurulóátfordulás, fekvőtámasz

Mindezen gyakorlatok megismerésekor az óvodapedagógus mutassa meg a helyes gyakorlatvégzést, és azok pontos, esztétikus végrehajtását kérje számon a gyerektől. Hogy az 5-6-7 éves gyerek ura legyen saját mozgásának, hogy érezze testhelyzetét, megfelelően tudja koordinálni testrészeit (kezét, lábát, szemét tudatosan) biztonsággal tudatában kell lennie saját testének. Tapasztalatból tudnia kell, hogy hogyan kell testrészeit mozgatni, mi a feladatuk, mit kell, mit lehet velük csinálni. A testtudat megléte segíti a gyerekeket a biztos téri tájékozódásban, mely későbbi életükben nélkülözhetetlen lesz.

Ugyanilyen fontos a finommozgás, amelynek megfelelő szintű megléte alapja az iskolára való alkalmasságnak. Legfontosabb az ujjak harmonikus, összerendezett mozgásának kialakítása, fejlesztése, mely történhet: gyurmázással, süteménykészítéssel, szózással, szórással, ujjak megnevezés szerinti összeérintésével, ökölbesorítással, egyenkénti ujjnyitással, pálcikák, korongok rakosgatásával, puzzle használatával, festéssel, rajzolással, varrással.

Mozgásfejlesztő játékok kiválasztása területén nagy segítség:

Kendik Ferencné: Eszközös mozgásos játékok gyűjteménye

Óvodáskor végére a differenciált mozgásfejlesztő gyakorlatok sikeres végzésének eredménye:

- Örömeiket lelik a mozgásban, szeretnek, és szívesen mozognak
- Mozgásuk harmonikus és összerendezett, ügyesen végzik a gyakorlatokat nagy- és finommozgások területén
- Jó egyensúlyérzéssel rendelkeznek
- Ismerik és alkalmazzák a szabályjátékokat a szabályok betartásával
- Jó fizikai erő- és állóképességgel rendelkeznek
- Ügyesen használják a testnevelési eszközöket
- Van megfelelő önbizalmuk, biztonságérzetük, és koruknak megfelelő önismerettel, önfegyelmel, és felelősségtudattal is rendelkeznek
- Körültekintéssel óvják önmaguk és társaik testi épségét

SNI/HH/HHH-s gyermekekkel kapcsolatos feladatok:

Az SNI-s, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek a mindennapi mozgás során kúszik, mászik, ugrik, játszik, sportol, mindezek közben megismeri testét, megtanulja a téri viszonyokat. Olyan eszközökkel, játékokkal, azok használatával ismerkedik meg, amelyek eddig elérhetetlenek, vagy nehezen elérhetőek voltak számára.

Fokozottabb odafigyelést igényelnek az értelmi képességek fejlesztésénél – figyelem, koncentráció -, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakításánál. Kisebb az önfegyelmük, nehezebben tudnak alkalmazkodni.

Az SNI-s gyermek esetében minden alkalommal kikérjük a vele foglalkozó fejlesztőpedagógus/gyógytornász véleményét.

Az anyanyelvi nevelés feladatai a mozgás tevékenységekben:

- A konkrét mozgásos tapasztalatok beépülésének a szókinccs, az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődésének segítése a mozgásformák megnevezésével.
- Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulás támogatása.
- Szóbeli utasítás után cselekednek, hajtanak végre gyakorlatokat.
- Anyanyelvi fejlesztés az óvónő részéről az egyszerű, világos, szemléletes beszéd, a felszólító módú igék használata, konkrét, a cselekvésre utaló utasítások.

A Külső világ tevékeny megismerése

Óvodánk nevelőtestülete kiemelkedő feladatának tekinti a világ dolgai iránt érdeklődő, nyitott, önálló kezdeményező, hagyományait természetet

- ismerő, } \

- szerető, } gyermek nevelését

- védő } /

Célunk:

- A kompetencia alapú óvodai nevelési programcsomag alkalmazásával, a korszerű tevékenységközpontú foglalkoztatási formák megvalósítása

- .A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerezzen a szűkebb és tágabb *természeti- emberi- tárgyi- környezet, formai, mennyiségi, téri viszonyairól*, tevékenységeken keresztül.
- A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.
- Gyermkeink közvetlen megfigyelések, és tapasztalatszerzés útján ismerjék meg, értsék meg az őket körülvevő világot a maga egészében, összefüggéseiben
- A szülőföld, hazai táj, a népi, helyi, családi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeinek megismerését.
- A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása és a tevékenységekben való tudatos alkalmazása egyéni képességének megfelelően.
- Problémahelyzetek teremtésével a kreatív, problémamegoldó gondolkodás, sokoldalú differenciált fejlesztése.
- Gyermkeink olyan valódi tudást szerezzenek, amit önkéntes, játékos cselekvésen, tapasztalat útján sajátítanak el és képesek alkalmazni egyéni képességeik, és készségeik által.

Feladataink

- a nevelési területek kidolgozása, az óvodai nevelés hagyományait, a gyermek centrikus, játékközpontú, cselekvésbe ágyazott technikák előtérbe helyezése.
- a *komplex fejlesztési terv* felosztása, az ősmagyar négy kultúra jelképrendszerét követve, fejlesztési terv (levegő; tűz; víz; föld,)
- fejlesztési tématerv köré (család; élő és élettelen világ; jeles napok; a közösségi nevelés,)
- A gyermekek kompetencia képességeinek fejlesztésének középpontba helyezése az egyéni bánásmód alkalmazásával
- Közvetítő tapasztalatszerzési lehetőségek tervszerű biztosítása az önkéntes, játékos cselekvésekhez a valódi tudás megszerzéséhez.
- Az egyes nevelési területekhez kapcsolódó ismeretek megalapozása, a helyes viselkedésmód, illetve szokások kialakítása, és képességek elsajátítása.

A tudatos irányítás mellett a gyermek:

- Tapasztalataira
- Spontán érdeklődésére
- Kíváncsiságára
- Érzelmi kötődésére
- Megismerési vágyára
- Kreativitására
- Élményeire támaszkodva nyújtunk új ismereteket, fejlesztjük képességeiket.

A TÁMOP –pályázati támogatásával megvalósult a kompetencia alapú óvodai nevelési programcsomag adaptálása és implementációja révén jelentős mértékben segítette óvodapedagógusaink szakmai megújulását és nevelőmunkánk hatékonyságának fokozását.

- *Jól illeszkedik a jelenleg használatban lévő programunkhoz, az óvodai pedagógiai gyakorlatunkhoz, így megmaradhatott tagóvodánk önálló arculata, bevált helyi nevelési programunk nevelésfilozófiája.*
- *A **pedagógiai innovációt** kibontakoztató terveink, az óvodapedagógiai hagyományainkon, értékeinken, az általunk kidolgozott szakmai elméleti alapokon nyugvó, a megváltozott körülményekhez alkalmazkodó és a még *kidolgozatlan területeken irányt mutató, tervszerű, tudatos, célirányos, tevékenységet* jelent számunkra.*
- ***Mint Támop-os innovációt folyamatosan megvalósító intézmény** a kompetencia programcsomag bevezetését vállalta, integrálta a helyi sajátosságokat, értékeket.*
- *Az eddig kiemelt feladatunk, a **környezettudatos nevelés**, a külső világ tevékeny megismerését a kompetencia csomag által és segítségével a **kísérletezéseken alapuló** természet megismerést és védelmet, az ökológiai szemlélet megalapozását szeretnénk elérni.*
- ***saját innovációként építette be** (a négy heti, négy napos, témahét projekt terveket) **programunkba**, melyekben fő hangsúlyt kap a játékra épülő komplex személyiségfejlesztés, a sokoldalú tevékenykedtetés biztosításával*
- *A pedagógiai fejlesztés során a kisgyermek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, az egyéni bánásmód elvét a differenciált fejlesztés fokozottabb érvényesítését tartjuk szem előtt.*

*„A **kompetenciát** úgy kell tekinteni, mint olyan általános képességet, amely a tudáson, a tapasztalaton, az értéken, a diszpozíciókon alapszik, és amelyet egy adott személy tanulás során fejleszt ki magában.” (J. Coolahan 1996)*

A gyermeki tevékenység szervezeti formái:

- *A gyerekek egyéni fejlődésének megfelelően - témától függően – egyénileg, mikro csoportosan, illetve az egész csoportra érvényesen történik.*
- *Az egyéni képességfejlesztés, gyermeki kompetenciák fejlesztése a tevékenykedtetésre épülő, életközeli játékos tevékenységrendszerben valósul meg.*
- *A játékidőben adódik lehetőség az érdeklődő gyerekeknek az események megbeszélésére, a gyűjtött kincsek rendezgetésére, az évszak tabló bővítésére.*

A felnőttek (óvónő, dajka) feladatai a külső világ tevékeny megismerése, és a természetvédelem területén

- *Nyugodt, biztonságot nyújtó légkör megteremtése*
- *Hely biztosítása - kuckók kialakítása a teremben, az udvaron, meghagyva a helyet a nagymozgásokra is*
- *Környezet higiénijának biztosítása*
- *Természetes, környezetbarát berendezés, dekoráció az óvoda egész területén*
- *Gondozott kert, játszóudvar, sziklakert létrehozása.*
- *Ehhez szükséges gyermekméretű eszközök biztosítása.*

- Óvodán kívüli helyi adottságok felfedeztetése, megismertetése a világ kitérülése céljából
- A különböző témakörökhöz kapcsolódó tevékenységek, kirándulások, látogatások megszervezése, (piac, üzlet, pékség, munkahely stb.)
- Feltételek biztosítása a játékos tapasztalatszerzéshez, megfelelő műveltségterületek közvetítéséhez
- Idő biztosítása a különböző képességű, tempójú gyerekek tevékenységeihez. A megfelelő időtartamot egyénre szabottan értelmezzük a fokozatosság elve alapján.
- Pozitív élmények biztosítása, a felfedezési vágy felkeltése a tanulás örömeinek átélése
- Készülődés a jeles napokra, ünnepekre
- Eszközök biztosítása kísérletekhez, megfigyelésekhez
- A kirándulásokon, látogatásokon szervezett tapasztalatok „újraéléséhez” játékeszközök biztosítása
- A balesetvédelmi szabályok, magatartásformák megismertetése, betartására való figyelem

A négy őselemre kidolgozott tartalmi feladatok:

Projekttervek, tématervek folyamatos beépítése kidolgozása a játékos tapasztalatszerzéshez, a gyermeki kompetenciák kialakításához, differenciált fejlesztéshez:

- Víz, a Tűz, a Föld és a Levegő őselemek többféle arcának való megláttatása egymásra való hatásuk és kapcsolatuk az emberrel.
- Rendszeres, tapasztalati séták a szűkebb környezetben, a változások figyelemmel kísérése, észrevetése, ok-okozati összefüggések megláttatása
- Játékos kísérletekkel próbáljuk megfejteni a természet törvényeit, felkeltve a gyermeki érdeklődést
- A megtermelt és megismert zöldségek és gyümölcsök elfogyasztása, elvetése (gyümölcs - zöldségsaláta készítés, savanyítás, aszalás, ivólé nyérése, befőzés, kompótkészítés)
- A csoportszobában természeti sarok kialakítása lehetőséget teremtve a megfigyelésekre, természetismerethez kapcsolódó eszközök biztosítása (földgömb, térkép, könyvek, album, nagyítók)
- Növények (a csoport cserepes növényei), állatok (akvárium), vendégállatok (1-1 napra aranyhórcsög, pinty, papagáj kalitkában) megfigyelése, gondozása
- Természetes anyagok - nád, csuhé, szalma, kukoricaszár, fűzfavessző stb. - felhasználása barkácsoláshoz, eszközkészítéshez.
- Alkalomszerűen megjelenik a homok- víz asztal tevékenységközpont az anyagokkal való ismerkedés, játék a domborzattal
- Terepasztal létrehozása a közös és egyéni élmények reprodukálása
- Óvodakert létrehozása, gondozása (zöldség, virág, gyógynövény ágyások)

Az ökológiai szemlélet, és a környezettudatos nevelés megalapozása érdekében minden élőlényt, rovar, növényt - lehetőleg a természetes környezetében figyelünk meg, megfigyelés után visszahelyezünk a szabadba - nem pusztítjuk el őket. Ezzel példát adunk természetvédelemből is, a növényeket, állatokat óvják, szeressék, illetve fogadják el!

A megfigyelések legyenek alkalomszerűek és folyamatosak - mindig alkalmat adva a különféle „kincsek” gyűjtögetésére. *Csak amit a természet magától elenged!*

Szükséges Óvodapedagógusi kompetenciák:

- Legyen képes a tapasztalást, a tanulást segítő légkör megteremtésére;
- Tanúsítson problémamegoldó képességet (matematikai tapasztalás, barkácsolási helyzetek);
- Mélyítse el az együttműködést a gyermekekkel;
- Szakmai tudása legyen naprakész

A nevelőmunkát segítő dajkai feladatok:

- Az óvodapedagógust és az óvodai alkalmazotti kört pozitív attitűd és érzelmi töltés megteremtése jellemezze.
- Fontos, hogy a dajka elkötelezett legyen, ismerje céljainkat és azonosuljon azokkal.
- A játékos tevékenységek során elengedhetetlen a dajkák szerepe a szükséges eszközök biztosításában.

Kiegészítő kötetek ajánlása:

- *Játszunk? Természetesen:*
- Anyanyelvi játékok
- Hallásfejlesztő játékok
- *A világ befogadásának lehetősége:*
- *Dramatikus játékok*
- *Bábjáték*
- *Néphagyomány*
- *Kóstonlgató*
- *Meseládikó*
- *Zenevarázs*
- *Játék-tánc - élet*

A külső világ tevékeny megismerése Matematikai nevelés

A matematikai nevelés programunkban a külső világ tevékenységekbe integráltan, a nevelés egész folyamatában jelenik meg, a valódi tudást, az ismeret - és tapasztalatszerzést, a tevékenységben való alkalmazását - ezek komplex kezelését hangsúlyozza.

A matematikai tanulás formái:

- Utánzásos, minta - és modellkövető tanulás
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Óvodapedagógus által irányított tapasztalatszerzés
- Gyakori problémafelvetés, és feladatmegoldás
- A gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzés,
- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben /egyéni, mikro csoportos formában/

A gyermek már óvodába lépésekor megfigyelhető, hogy érdeklődik az őt körülvevő dolgok mennyiségi és minőségi összetevői iránt, kíváncsisággal fordul a matematikai információk felé. Erre a korai tapasztalatokra építve kezdjük el a tudatosabb óvodai matematikai nevelést. Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztéssel.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú, tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut a gyermek és azokat tevékenységeiben is alkalmazza.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés nagyon sok olyan szituációt hoz létre, amely matematikai tapasztalatszerzést adhat.

A matematikai nevelés célja:

A gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása az őt körülvevő természeti - tárgyi - emberi világ értékei iránt. A gyermekek mennyiségi, alak, nagyságbeli tér - és síkbeli szemléletének, ítélőképességének alakítása, a biztonságos életvitel szokásainak megalapozása és fejlesztése.

Feladataink a matematikai nevelés terén:

- olyan tevékenységek és eszközök létrehozása, biztosítása, amely felkelti a gyermekek érdeklődését, és lehetővé tesz matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzését
- az egyéni problémátalítás, problémamegoldó képesség fejlesztése
- a gyermek önállóságának, figyelmének kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- a 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes matematikai tartalmak biztosítása

A matematikai nevelés a környezet megismerésének komplex- integrált tevékenységsoraiban a gyermekek észlelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Az SNI / HH / HHH gyermekek-vel kapcsolatos feladatok:

- Az eltérő képességű és szociális helyzetű gyermekek integrált nevelésénél az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek igényeit, érdeklődését és a spontán adódó helyzeteket és ennek megfelelően, igazítható, korrigálható differenciált tevékenységeket szervez, amelyben a gyermek megtalálja az egyéni szükségleteihez megfelelő fejlesztés lehetőségét.
- Az egyéni differenciált fejlesztés speciális szakemberek irányításával és segítségével egyéni fejlesztési terv alapján.

A család, szülő, bevonásával kapcsolatos feladatok:

- A szülők megnyerése, szemléletformálása az együttműködés növelése érdekében a kooperatív technikák alkalmazásával
- A tudatos szemléletformálás, a szülők bevonása az óvodában a gyerekekkel együtt megvalósuló tevékenységekbe, kezdeményezésekbe (papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, a háztartásban felesleges csomagolóanyagok óvodai felhasználása, közös kirándulások, az óvoda környezetének szépítése....)

Az anyanyelvi nevelés feladatai a külső világ tevékeny megismerésében:

- Óvodánk tevékenységben gazdag élete, a kellemes nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelv nevelés fejlesztését.
- A spontán és irányított beszélgetés, a verbális fejlesztés a környezet megismerésének komplex- integrált tevékenységsoraiban célként és eszközként egyaránt megvalósítandó.
- Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását és vélemény cseréjét.
- A megtapasztaláson alapuló megismerés, információszerzés sokoldalú biztosításával a gyermek, aktív, passzív szókincsének mennyiségi, és minőségi gyarapítása.
- A fogalmak körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása.
- A beszéd, a mondatalkotás aktivizálása, a kontextusos beszéd gyakorlása.
- Beszélgetések a természeti, tárgyi, környezetükben látott, tapasztalt dolgokról.
- A tevékenységek révén a beszéd és a gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik.
- Pontos nyelvi kifejezést kívánnak a matematikai tapasztalatok meghatározása.
- Kulcsfogalmak, viszonyfogalmak, melléknévfokozás, névutós szerkezetek felfogása, alkalmazása.

A differenciált fejlesztés várható eredménye óvodáskor végén:

- A gyerekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét.
- Tudják saját születési helyüket, idejüket.
- Különbségeket tudjanak tenni évszakok közt, és gyönyörködni tudjanak szépségében, ismerjék az egyes évszakok jellegzetességét.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, és azok rendeltetését.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, vadon élő állatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, és azok gondozását. Tudják, hogy a növények fejlődése, és az időjárás között összefüggés van.
- Óvják, védik, (elfogadják) a növényeket, az állatokat, elfogadják a "nemszeretem" állatokat is.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, ismerik a közlekedési eszközöket.
- Sétákon, kirándulásokon kulturáltan, a viselkedési szabályokat betartva vesznek részt.
- Felismerik és elmondják a matematikai helyzetet, problémákat
- Egymás állításának igazságát megítélik, megbeszélik

- Szívesen vállalkoznak a felvetett vagy felismert probléma megoldására
- Képesek tulajdonságok szerint válogatni, sorba rendezni, összehasonlításukat szóban kifejezni
- Legalább tízig meg tudnak számlálni tárgyakat
- Halmazokkal különböző műveleteket tudnak végezni: párosítani, rendezni, bontani, egyesíteni
- Mennyiségeket össze tudják mérni, helyes megállapítást tenni
- Elő tudnak állítani különféle elemekből elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet
- Tér- és síkbeli alakzatokat meg tudnak különböztetni, tulajdonságaikat megnevezni, azonosítani, másolással létrehozni építéseket, síkbeli alakzatokat
- Tükörrel való tevékenységük által megismerik a tükörkép lényegét
- A térben való tájékozódásuk fejlődik az irányok és állások megkülönböztetésével: jobbra-balra illetve névutók megértése, használata.

Hagyományaink a környezeti nevelés tükrében

Betakarítások: Ősszel, nyár elején

Szőlő, alma, dió, cseresznye, ribizli, eper, burgonyaásás, zöldségkiásás, kukoricatörés.

A betakarításhoz kapcsolódó népszokások megismerése:

- szüretelés,
- kukoricafosztás,
- diótörés

Hozzájuk kapcsolódó tevékenységek:

- A termékek felhasználása barkácsolásnál, játékokban,
- Befőzések, lekvár főzése
- Gyümölcs - zöldségsaláta készítés,
- Ivólé nyerése zöldségekből, gyümölcsökből,
- Paradicsom befőzése,
- Mustkészítés,
- Savanyítás,
- Aszalás,
- Krumplisütés.

Kirándulások szervezése minden évszakban lehetőség szerint (ld: éves munkaterv)

Szeptember

Takarítás Világnapja: Közvetlen környezetünk rendbetétele szülőkkel, gyerekekkel együtt.

- Családdal való kapcsolat erősítése
- Közös gereblyezés, söprés - levelek kupacba gyűjtése, elszállítása talicskákon, kosarakban.
- Udvari fa játékok megjavítása, lefestése, babaházak kijavítása, homokozó, csúszda télisítéshez való előkészítése.

Október 4. : Állatok Világnapja

Szécsény: Kubinyi Múzeum

- Vadállatok trófeái
- Vadon élő állataink
- Állatok élet közeli megfigyelése
- Állatképek, növények gyűjtése, nézegetése, rendezgetése.
- A témához kapcsolódó gyermekmunkákból kiállítás rendezése.
- Állatokról szóló videofilmek megtekintése.

Március 22 : Víz világnapja

Ipoly parti séta nagycsoportosokkal

- Égerláp - Természetvédelmi Terület meglátogatása természetvédő szakember kalauzolásával.
- Nyírjes tórendszerének felfedezése, vízi sportokkal ismerkedés, horgászás, csónakázás
- Kísérletezgetés vízzel, víztisztaság vizsgálat

Április 22 : Föld Világnapja

- Családi nap faültetéssel, növénygondozással
- Tájmegismerő kirándulások lehetőleg szülőkkel együtt
- A témához kapcsolódó gyermekrajzokból kiállítás szervezése
- Játékos kísérletek végzése talajjal.

Május 10. : Madarak és Fák Napja

- Egész napos kirándulás szervezése az összes óvodásnak.
  - Nagyok: Pilisi Parkerdő
- Többiek: Nyírjes - kirándulás az erdőben - az erdő lakóinak megfigyelése.

Az Óvodai ünnepek – Ünnepek; Néphagyomány ápolás

„Minden nemzet olyan jövőt érdemel, amennyire múltját értékeli és őrzi!”

A körülöttünk megváltozott világban a szakmai felfogásunk is sok szempontból megváltozott, de úgy véljük, hogy az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak maradnak a nevelőmunkánkban. A tartalmi töltésben jelenik meg a változás, amely ideológiai nézetektől függetlenül valósul meg.

Célunk: hogy gyermekeink a helyi hagyományokat, néphagyományokat, szokásokat, a családi és tárgyi kultúrát megismerjék. Megtanulják a szülőföld, és az ott élő emberek, a hazai tájkultúra értékeit, szeretetét, védelmét.

- A *néphagyomány* lehetőséget kínál arra, hogy a népi kultúra gazdag világából tudatosan válogassunk.
- A *szokások*, többsége a naptári évhez a természet jelenségeihez, évszakok változásaihoz, a munkához, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint az egyházi ünnepekhez fűződik.
- *Komplex lehetőséget* rejt élményt ad, szórakozást nyújt, fejleszti az ízlést, ismeretekhez segít, közösséget épít, hazaszeretetre nevel, viselkedési mintákat közvetít, megalapozza a gyermek érzelmi, hitbeli, esztétikai és morális jellemvonásait, amelyek megléte biztonságot nyújt gyermekeinknek.

A természeti és társadalmi ünnepek némileg különböző keretekben, formákban kerülnek előtérbe.

A népi kultúra, hagyományápolás tartalma nem egészében, hanem részleteiben jelenik meg. Az óvónő beépíti a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek a folklórban megőrzésre érdemesek, és megfelel az életkori sajátosságoknak. Így a gyerekek meglátják benne a szépséget, örömet, és a követendőket.

Mindehhez szorosan kapcsolódik módszertani eszközként, kreatív alkotási vágy kielégítésével, hogy természetes anyagokból népi gyermekhangszereket, hangot adó játékokat készítsenek: csutkahegedűt, fűzfa sípot, náddudát, stb.

Megpróbálják pedagógusaink az óvoda környezetébe, mindennapjaiba zökkenőmentesen, természetes formában átmenteni a népszokásokat, jeles napok dalait, játékaikat, mondókáit, népi bölcsességeit, és a kézművesség kifogyhatatlan ötletvilágát, és tevékenységi formákat többféle tartalommal, komplexen töltik meg.

Az óvodában ünnepelhető jeles napok:

Őszi körben:

SZÜRET:

Hallgassanak énekeket, verseket, mondókákat a szürettel kapcsolatban. Játsszanak népi dalos játékokat, hallgassanak népzenei, táncoljanak, mozogjanak rá. A gyűjtött termésekből készítsenek népi hangszereket. Termésekből – terményekből barkácsoljanak, készítsenek nyomtatásokat, alkossanak plasztikai munkákat. Dramatikus játékaikkal éljék újra a szüret hangulatát. A gyűjtött termésekből készítsenek különböző salátákat.

Téli körben:

ADVENT – MIKULÁS – KARÁCSONY:

December elején készüljön egy közös adventi koszorú, amelyet az óvoda folyosóján helyezzenek el. A csoportok maguk alkotta adventi naptárt készítsenek, melyet naponta meghatározott céllal bontanak fel. Tanuljanak verset, énekeket, a Mikulás várására. Hallgassanak meséket, klasszikus zenét, népzenei. Luca napján ültessenek bűzát. A karácsonyi hangulateltetés elősegítésére készítsenek mézeskalácsot, fenyőfa díszeket, fessenek az ablakra, készítsenek kisebb ajándékokat. Nagyobbak Betlehemes játékaikkal örvendeztessék meg a kisebbeket. Készítsenek kukoricacsuhéból és csutkából kis betlehemet jelképező figurákat. Mikuláskor a csoportokban zajlik az ünnep, az ajándék kiosztása.

Karácsonykor közösen – az óvoda folyosóján felállított karácsonyfánál – ünnepelnek. Verseiket, dalaikat közösen éneklük, mondják el.

FARSANG:

Hallgassanak, tanuljanak verseket, mondókákat, rigmusokat a farsangi népszokásokkal kapcsolatban. Hallgassanak tréfás meséket. Készítsenek álarcokat, maszkokat, jelmezeket. A népszokásban is megjelenő busó álarcokat is készítsenek. Különböző technikákkal alkossanak farsangi formákat, díszítsék fel a csoportjukat. Dramatikus játékaikkal élvezzék a játék, mulatság örömét. Dalos játékokkal, vidám, mulatságos zenével, játékokkal ünnepeljék a farsangot. Önfeledten táncoljanak a népzenei és a műzenei egyaránt

Tavaszi körben:

HÚSVÉT:

Hallgassanak húsvéti történeteket, meséket. Tanuljanak locsoló-verseket, mondókákat. Ismerkedjenek a húsvéti népszokásokkal. Készítsenek eszközöket, fessenek tojást, színezzenek, berzseljenek, viaszoljanak. Készítsenek „Kisze-babát”, a nagyobbakkal, és dobják az Ipoly vizébe. A fiúk locsolják meg a lányokat, akik megajándékozzák őket a maguk által készített tojással. Komatál dalos játékokkal ismerkedjenek meg, és játsszák őket a nap folyamán. Készítsenek süteményeket a komatálba, és látogassák meg a kisebb csoportokat. A csoportszobákat maguk díszítsék fel!

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvónő a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységeket. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lehet erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttlét kell, hogy legyen.

Emberi életfordulóhoz kapcsolódó ünnepek:

SZÜLETÉSNAP – NÉVNAP

A csoportok maguk kialakította szokásokkal ünneplik a gyerekek saját ünnepeit: éneklés, rajzok készítése az ünnepeltnek, sókerámiából készült torta gyűjtása.

ANYÁK NAPJA – ÉVZÁRÓ – BALLAGÁS

Az óvodai élet hagyományos ünnepei közül az anyák napi ünnepen a mini – és kiscsoportosaink ajándékkal készülnek, középső csoportban összekapcsolhatják ezt a két ünnepet, még nagy csoportban külön ünneplik az anyák napját és az évzárót, melyen, az év során tanult dalokat, verseket, dramatizálásokat, játékos táncokat adják elő válogatott formában.

GYERMEKNAP

Ezen napon az óvoda közös program keretében játszik, versenyzik. Különböző versenyekkel mérik a korcsoportok össze erejüket. Óvó nénik bábelőadásukkal kedveskednek a gyerekeknek. A nap végén kis ajándékkal koronázzák meg a nap sikerességét.

Anyanyelvi nevelés a néphagyományok ápolásának tükrében.

Népmesék, mondókák, rigmusok, időjósítások, névcsúfolók, találós kérdések, dalos-játékok, népdalok, hangszeres népzene, jeles napok ünneplése által az anyanyelv gazdagítása, hagyományaink nyelvi fordulataink megismerése és megőrzése a nyelvünkben.

Munka jellegű tevékenységek

Célunk:

- A munka és a munkajellegű játékos tevékenységek alkalmazásával fejlődjön a gyermekek személyisége. .
- A gyermekek önként és szívesen vállaljanak feladatokat.
- A munkafolyamatok végzése során érezzék át önmagáért, a közösségért, környezetért való tevékenykedés örömét

Feladatunk

- A munka jellegű tevékenység önértékelő, teljesítménymotiváló legyen, melynek alapját kisgyermekkorban kell leraknunk.
- A gyermekekben az örömforrás átélésével pozitív magatartásformák, normák, értékek, szabályok alakuljanak ki.
- A gyermekekben munkajellegű tevékenységek alkalmazásával jelenjen meg az önállóságra törekvés.

Az óvodáskorban megjelenő munkajellegű tevékenységi formák:

Az óvodáskor kezdetétől fogva jelenlévő munkafolyamat az önkiszolgálás, amely magába foglalja a gyermekek mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését. (Testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása) Hagynunk kell, hogy mindig saját képességeik szerint végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőket.

A naposság a gyerekek közösségi kapcsolatait jól fejlesztő közösségi munka.

Az egyéni munkavállalásra akkor kerüljön sor, ha a gyerekek megismerték a munkafolyamatokat, a megfelelő sorrendet, és készség szinten ismerik a munkatevékenység menetét. (Étkezéssel kapcsolatos feladatok ellátása, terítés, söprés, öltöző-mosdó rendjének megőrzése.)

Az óvónő fokozatosan vezesse be és bővítse a feladatok körét, de ügyeljen arra, hogy a naposoknak maradjon elegendő idejük a játéokra, ne érezzék túlszervezettnek az életüket.

Alkalomszerűen ismétlődő munka:

- Ennek tartalma a játékok tisztítása, elrakása, teremdíszítés, a csoportszoba átrendezése, a különböző tevékenységekhez használt eszközök kiosztása, összerendezése, ajándékkészítés, segítség a kisebbeknek.
- Ezeket a tevékenységeket a felnőttek vezetésével és segítségével végezzék, s az óvónő dicséretének, elismerésének hatására a gyerekek szívesen vegyenek benne részt.
- Az óvónő átgondolt tervezése alapján ezek az egyéni megbízatások is sokszínűek legyenek, hogy a gyerekek önálló vállalkozások alapján végezzék.
- Fontosnak tartjuk óvodánkban a **kerti munka** megvalósítását, az **élősarok** kialakítását, a **növény-** és **kisállat gondozást**, mert itt a munka értékteremtő lehetőséget a gyermek saját munkája eredményein közvetlenül mérí le.
- Óvodánk kertje és a csoportok számára felparcellázott veteményeskertek tavasztól őszig folyamatos tevékenységet biztosítanak óvodásaink számára, miközben rengeteg tapasztalatot és ismeretet szereznek.
- Tavasszal és nyáron részt vesznek az udvar takarításában, a magvak és virágok elültetésében, gereblyezésben, locsolásban, valamint a vágott fű eltakarításában.
- Ősszel és télen összetakarítják a lehullott faleveleket a felnőttek irányításával, segítenek a járda lesöpöregtésében, a hó ellapátolásában, részt vesznek a termékek

betakarításában, az őszi termények gyűjtögetésében, a közösen megtermelt vagy megvásárolt és begyűjtött gyümölcsök, zöldségek befőzésében, savanyításában, és együttesen elrendezik az élősarok erre a célra kialakított tároló részében.

- A csoportszobában lévő élősarok elrendezése évszakonként változik, így annak nyomon követésére, új ismeretek szerzésére kiválóan alkalmas.
- Így tavasszal a rügyeztetés, csíráztatás kapcsán figyelhetik a növényzet változásait és gyakorolhatják az ezzel kapcsolatos munkafolyamatokat.
- Az óvónő segítségével és irányításával a gyermekeknek legyen lehetőségük gondozni az akváriumot, és az udvaron elhelyezett madáretetőket.
- A jól berendezett akvárium naponta néhány perces gondozást igényel a nagycsoportosok részéről, ami elsősorban az ellenőrzést, etetést, időnkénti tisztogatást és a növényzet ápolását jelenti. Közben ismereteket szereznek a csigák, halak, növényzet életéről, fejlődéséről.
- Az udvaron elhelyezett madáretetőket kísérik állandó figyelemmel, közösen gondoskodjanak annak folyamatos feltöltéséről. Gyűjtsenek magvakat, közösen készítsenek az óvónő segítségével madárkalácsot.
- E közösen végzett tevékenységek közben erősödnek pozitív érzelmeik egymás és a környezetük iránt. Az átélt élmények során egyaránt fejlődnek manuális és értelmi képességeik.
- Az eredményes kerti munka feltétele a megfelelő méretű kerti szerszámok és eszközök biztosítása, (ásó, gereblye, locsolókanna, talicska, seprű, hólapát, kosár) és azok önálló használata úgy, hogy közben vigyázzanak önmagukra, társaikra, és a növényekre is

Az anyanyelvi nevelés feladatai a munka jellegű tevékenységek során

- A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben különböző beszédformák, (az udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra készítés, kérés, buzdítás, dicséret verbális kifejezései) gyakorlása, munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak, ok- okozati összefüggések, műveletek megnevezése, mondatba foglalása.
- A szükséges folyamatos szóbeli kapcsolat, szabályok, eszközhasználat és az eljárás módjának közlése, az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a nyelvhasználat területeit.
- A munka tevékenységek során egyre nyitottabbá válik a gyermek, így fejlődik beszéd aktivitása, kommunikációja

A nevelőmunkát segítő dajkai feladatok:

- A dajkának azonosulni kell a nevelés céljával, feladatával, módszerével, mindezek megismertetése az óvodapedagógus feladata.
- Az óvodapedagógus útmutatásai alapján a gyakorlatban érvényesítenie kell az egyéni bánásmód elvét.
- Differenciálnia kell a módszerek alkalmazásakor.
- Csak annyi segítséget kell nyújtania a gyermekek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez.

Család/szülők bevonásával kapcsolatos feladatok:

Nyitott óvodai szemléletünk lehetővé teszi, hogy a szülők bármikor bekapcsolódhassanak az óvoda életébe. Jeles napok alkalmával (Takarítás Világnapja, Föld Napja) lehetőség van közösen a szülőkkel az óvoda szépítésére: virágültetés, faültetés, környezetünk rendbetétele.

Az SNI/HH/HHH gyermekekkel kapcsolatos fejlesztési feladatok:

- Az egyéni képességeiknek megfelelően differenciált fejlesztéssel sajátítsák el azokat az alapvető életvezetési képességeket, amelyek szükségesek a közösségen belüli önálló vagy viszonylag önálló élet eléréséhez. (önálló öltözködés, gondozási feladatok végzése)
  - A változatosság biztosításával, ugyanaz a funkció más módon való gyakoroltatása tudatos fejlesztésével alakul szokásrendszerük.
  - A gyermek fejlettségéhez igazított megbízatások adása, önkéntes feladatvállalások ösztönzése, sikerélményhez juttatás, önbizalmuk növelése, akaraterejük fejlesztése, és így alakul együttműködő készségük is.

A differenciált fejlesztés eredménye az óvodáskor végén:

- Vigyázzanak környezetük rendjére és tisztaságára.
- A gyerekek szeressenek közösen együtt dolgozni.
- Segítsék a kisebbeket.
- Önállóan végezzék a naposi feladatokat.
- Folyamatosan vegyenek részt a kerti munkákban, gondozzák az élősarok növényeit.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tevékenységben megvalósuló tanulás programunkban, játékokban integráltan jelenik meg, amely a gyermek részéről önkéntes, cselekvéses játékos tanulás.

A játékkal tapasztal, tanul, jut örömhöz, sikerélményhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, a személyiség fejlesztésnek színtere, a tanulás, a készség és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

A *játékos tevékenységek* lehetőséget adnak a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre, tevékenységi vágyra ösztönzi a gyermeket, s ezúton szerez újabb és újabb felfedezéseket, ismereteket, tudásvágyuk kielégítésére- tehát *tanul*.

A *tanulás feltétele* gyermek cselekvő aktivitásának, az intenzívebb gondolkodás folyamatának fenntartása, állandó *motivációt igényel*, melynek leghatékonyabb módja a *probléma helyzetek megteremtése*, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosításával, kreativitásának erősítésével.

Célunk az aktivitás, kíváncsiság felkeltése és ébrentartása, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaérzés kialakítása, fenntartása.

Az egész életen át tartó tanuláshoz nélkülözhetetlen *képességek, készségek és kompetenciák* fejlesztése, motivációs, játékos készségfejlesztés, amely az iskolába való átmenetet segítő, tevékenységekkel valósul meg.

- Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink óvodai nevelésük során olyan *valódi tudást* szerezzenek, a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el és képes alkalmazni képességei, készségei által.

- Az óvodában a *tanulás folyamatos*, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.
- Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az *egész óvodai nap folyamán* adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.
- Fontosnak tartjuk, hogy az óvodapedagógus a *tanulást támogató környezet* megteremtése során építsen a gyermekek előzetes tapasztalataira, tudására, szubjektív ismereteire, az egyén sajátos értelmezési módjára.
- Fontos, hogy gyermekeink ebben az életkorban *önmaguk szerezzék ismereteiket* alapozva a gyermek érdeklődésére, kreativitására, cselekvési vágyára.
- Az óvodai tanulás elsődleges célja: az óvodás gyermek *kompetenciáinak fejlesztése* (pl.: a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése gyermek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítására való motiválás)

• **A tanulás lehetséges formái az óvodában:**

- az utánzásos
- minta-és modellkövetéses magatartás
- viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- spontán játékos tapasztalatszerzés
- *cselekvéses tanulás:*
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- *a gyakorlati problémamegoldás*

- Az óvodapedagógus *differenciált tevékenységek* tervezésével, szervezésével lehetőséget teremt, hogy a gyermek önmaga találja meg az egyéni szükségleteihez, a tevékenységében a fejlesztés lehetőségeit.
- Fontosnak tartjuk az *egyéni tanulási utak támogatását* a gyermeki szükséglethez és egyéni képességhez igazodva sokszínű, változatos, cselekedtető játékos elemeket tartalmazó tevékenységek felkínálásával.

Legfontosabb célkitűzésünk:

- Több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés a 3-7 éves korú gyermek személyiségének fejlődése érdekében.
- A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességeknek fejlesztése.
- A gyermek önálló döntésén alapuló tevékenységrendszerben az óvónő megfelelő mennyiségű és minőségű segítségadásának biztosítása.
- Kompetenciák fejlesztése (pl. a tanulási folyamatban érzelmek közvetítése a gyermek felé, a gyermeki érzelmek bátor kinyilvánítása)
- Motiválás az interaktív közös együttlétben, szövegértés, szövegalkotás megalapozása
- az integrálás,
- a felfedezést, a felismerést, a modellkövetést segítő eszközök biztosítása (az eszközök, helyzetek indukáló szerepének érvényesítése projektszerűen),
- a differenciálás elve.

A tanulás szervezés alapelvei:

- A gyermekek önmaguk építik fel a dolgok megértésének, megismerésének és megtanulásának ívét, de a felnőtt élményt, tapasztalatokat, eszközöket biztosító és közvetítő szerepe elengedhetetlen.
- Az irányítás alapelve a gyermekek játékos beállítódásának és a játék dominanciájának figyelembe vétele.

Az integráló nevelési terület, megegyezően a helyi óvodai nevelési gyakorlatunkkal

- a külső világ tevékeny megismerése, ezen belül a matematikai tartalmú tapasztalatok.

Az integrált nevelési területek,

- az anyanyelvi nevelés (mint kiemelt feladat), mese-vers, zenei nevelés, vizuális nevelés és mozgásfejlesztés zárják a komplexitást. Ezek a nevelési területek adják a törzsanyagot.

A pedagógiai fejlesztés feladata olyan felkínált, választható:

- *témák:* Komplex Fejlesztési Tervként 8-8-8-8,
- *tevékenységi körök:* játék, munka, tanulás,
- *szervezeti keretek:* makro, mikro-csoportos, egyéni
- *differenciálási eljárások:*(szervezési módok és /vagy feladatrendszer)
- *munkaformák:*(frontális, csoportmunka, ezen belül homogén, ill. heterogén csoport, valamint egyénre szabott munka) ajánlása, amelyek a pedagógiai fejlesztés célját szolgálják.

A gyerekek képességszintjei egyéni, sajátos fejlődési mintázatot mutatnak:

- I. szint: sajátos nevelési igényű gyerekek
- II. szint: standardhoz közelítő képességű gyerekek
- III. szint: tehetséges, kreatív képességgel rendelkező gyerekek

A képességfejlesztés az elsődleges. Ennek szolgálatába állítjuk, a minden nevelési területre kiterjedő, ún. törzs és kiegészítő anyagokat.

A progresszív nevelési gyakorlatunk, a konstrukcionista és fejlődéscentrikus elvekre egyaránt épít, mivel ezek a tanulási környezetet támogatják, amelyek a gyermeki személyiség egyéni ismereteire és érdeklődésére alapoz, fontosnak tartva a makro-és mikro csoportban, és egyéni foglalkozási formában szervezett tevékenységek, célok megfelelő sokszínű alkalmazását.

A korszerű, tevékenységben történő tanulás jellemzői:

- épít a gyermeki kíváncsiságra, felhasználja az aktivitást, értékeli a kreatív megoldásokat.
- a játékba integrált, cselekvéses, gondolkodási formák lehetőségét teremti meg
- egyénhez mérten értékeli
- örömteliséget biztosít
- felhasználja a meglévő ismereteket
- egyforma jelentőségűnek tekinti a különböző képességeket, készségeket és a meglévő tudást
- folyamatosan és fokozatosan várja el az együttműködést, a feladattartást az irányíthatóságot.

Az óvodapedagógus feladatai tanulás tevékenység során:

- a feltételek biztosítása
- a felismerések, próbálkozások és a mintakövetés támogatása
- a tapasztalatok rendezése, kiegészítése
- az érdeklődés ébrentartása

Az óvodapedagógus az általa kezdeményezett tevékenységekben:

- megszervezi a gyermekek tanulási környezetét, amelyben a legkülönbözőbb tapasztalatokat szerezheti meg.
- a műveltség tartalmak tervszerűen közvetíti (pl: a tapasztalatszerzésre inspiráló helyzet előkészítése, vagy a gyermek által elképzelt, a szabad játékhoz szükséges eszköz elkészítését segítő technika bemutatása, vagy szabályjátékok felajánlása...stb)
- ugyanakkor a gyermekek a folyamatot önállóságuktól, kreativitásuktól függően, szabadon alakítják
- a megfelelő feltételek biztosításával az óvodapedagógus megteremti az átgondolt, tervszerű munkájának színtereit, amelyekben a gyermekek testi, szellemi, érzelmi és társadalmi fejlődése életkoruknak és egyéni szintjüknek megfelelően valósul meg.
- a tanulás irányítása során, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását,- az egyéniségéhez igazodó differenciált fejlesztést.
- a gyermek egyéni fejlődésének nyomon követése személyre szabott fejlesztés

Érzelmi motivációk megteremtése a tapasztalatszerzés igényeihez:

- spontán tanulás: a gyermek játéktevékenységével egybekötött problémaszituációk megteremtése, felfedezése lehetőségének biztosítása és azok kihasználása
- a gyermek egyéni érdeklődésének, megismerési vágyának kielégítése
- a gyermek saját érdeklődési körének megfelelő tevékenységek biztosítása
- a gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.

A kezdeményezett tevékenységek főbb jellemzői a gyermek szempontjából:

- a *választás, döntés* lehetőségének biztosításával alakul a feladattartás,
- a *cselekvés, tapasztalás* szintjén történik az ismerkedés, tapasztalatszerzés.
- személyes kontaktus, *beszélgetés* alkalmával lehetőség adódik a tapasztalatok elemi, fogalmi szinten való kifejezésre.
- a kortársak és a felnőtt mintájának utánzásával, valamint felfedezése kísérletezés, a szándékos figyelem és bevonás aktivizálásával történik a játékos tanulás.

A kezdeményezett tevékenységek főbb jellemzői az óvodapedagógus szempontjából:

- a kezdeményezés tervszerű, átgondolt, de a gyermek által is formálódó változó
- az óvodapedagógus mintaadó szerepe, közreműködése a gyermek fejlettségétől, igényeitől függ
- a kezdeményezés a szabad játék intenzitásától függ, akkor érdemes felkínálni, ha már többen nem játszanak elmélyülten, elakad a játék folyamata.
- a játék szerepét előtérbe helyezése mellett párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek, tervezése, szervezése.

A nevelést segítő munkatársak (dajka) feladata:

- A dajkák együttműködő segítője a nevelés folyamatának, nevelőpartnerek.
  - Egyértelműen el kell különíteni, hogy mely esetekben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.
- Csak akkor tudja a szakképzett dajka a nevelést tudatosan segíteni, ha tudja a nevelés célját, feladatát, módszereit. Mindezek megismertetése az óvodapedagógus kötelessége és feladata.
- Összehangolt munkájuk elengedhetetlen

A tevékenységben szervezett tanulási forma:

- A kezdeményezett tevékenységi formák:(idő, hely, érdeklődés tekintetében) az óvodapedagógusra bízva a szervezeti és időkeretek megválasztását.
- Az óvónő által szervezett tevékenységi formákban: kis- középső- és nagycsoportban a testnevelés.

A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás a kezdeményezett tevékenységi formák, beszélgetések tapasztalatszerző séták formájában egyaránt megoldhatók, de a szervezettség nem jelentheti a gyermek spontán érdeklődésének és aktivitásának korlátozását. Ez a kérdés teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozik.

A spontán és irányított tapasztalatszerzés szoros kölcsönhatásban áll egymással, mindegyiknél rendkívül fontos, hogy.

- A tapasztalatok, ismeretek a gyermek közvetlen társadalmi és természeti környezetéből származzanak
- A játék szerepének előtérbe helyezése mellett, párhuzamosan végezhető tevékenységek, amelyek egyénre szabottan, differenciáltan, az egyes gyerekekhez igazított módszerekkel, eszközökkel az egyes gyerekek mért tempóban lesz csak hatékony.

A szervezett tanulás munkaformái:

- Egyéni: a gyermek saját elképzelése szerint történő foglalkoztatás, feladatmegoldás képességfejlesztés.
- Mikro csoportos foglalkoztatás: társakkal együttműködve, kis csoportok formájában, esetleg páros munka.
- Makro-csoportos foglalkozás: a csoport együttes feladatmegoldása.

A foglalkozási formák megválasztása az óvónőre van bízva, az adott foglalkozáson belül többet is alkalmazhat.

Programunk tanulási módszerei, eszközei.

- A módszerek megválasztását befolyásolja a gyermekek életkori és egyéni sajátosságai, érdeklődése, kíváncsisága, testi-lelki állapota.
- A módszereket változatosan, a mindenkori feladatot figyelembe véve alkalmazzuk!
- A játékoság, elemeztetés, összehasonlítások rendszerezések szőjék át a tanulási folyamatot, az óvónő pedagógiai céltudatosságától kísérve.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Az értékelés legyen konkrét, egyénre szabott, sok dicsérrettel, buzdítással ötvözve.

Az SNI gyermekekkel kapcsolatos feladatok a fejlesztés folyamatában:

- Kiemelt figyelmet fordítunk az SNI gyerekek nevelésére, fejlesztésére a megfelelő szakemberek irányításával, egyéni fejlesztési terv alapján, amely biztosítja a fejlesztő munka fázisainak egymásra épülését.
- Az egyéni fejlesztési terv: kiindulópontja a gyermek állapota, a gyermek megismerése, a szakemberek véleménye alapján a környezeti feltételek illesztése a belső érési folyamatokhoz biztosítva a fejlesztés hatékonyságát.
- Inkluzív, befogadó pedagógiai szemlélettel minden gyermeket olyannak kell elfogadni amilyen, megtalálva az utat saját személyiségük kibontakoztatásához.
- Integráló és a gyermekközpontú nevelés érvényesítésével, a közösség aktív, alakító, formáló, de egyéni szükségleteknek megfelelő, alapvető életvezetési képességfejlesztés megvalósításával.
- Az óvodai nevelésük során kiemelt szerepet kap a gyermeki kíváncsiságra, az érdeklődésre, a játékszeretetre és alkotási vágy önkifejezésére, a cselekedtető nevelés alkalmazása.
- A gyermekek aktív részvételének biztosítása erősségeik hangsúlyozásával, olyan sikerélmény biztosítása, amely „- erre már én is képes vagyok „élményt adja.
- Fejlesztésüknek a számukra megfelelő területeken való megvalósítása

A differenciált fejlesztés eredménye az óvodáskor végén:

- A megismerő képességek fejlődése: érzékelés, észlelés, figyelem (szándékos) megfigyelés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó gondolkodás.
- Fejlődnek az alapvető gondolkodási műveletek: analízis, szintézis, összehasonlítás.
- Kialakul bennük a feladattudat, önálló feladatmegoldásra képesek.
- Fejlődik kifejezőkészségük, szókincsük.
- Megkezdődik az önellenőrzés képességének kialakulása
- Fejlődik erkölcsi ítéletalkotó képességük.
- A tanulás alkalmával az együttélési szabályok, normák megismerése, közösségi tudatuk erősödése.
- Készítsenek meglepetést, ajándékokat a kisebbeknek.
- Szívesen tegyenek eleget az egyéni megbízásoknak.
- Fedezzék fel a munkavégzés örömét, mérik le annak eredményét.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

Mottó: „ Mindegy, hogy képességeid mekkorák,
fő, hogy a tőled telhető legjobbat
formáld belőlük és általuk.”

/ Weöres Sándor /

Célunk:

- A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet.
- Minden gyermek önmagához képest legyen önálló, rendelkezzen az iskolakezdéshez szükséges testi, érzelmi, értelmi , szociális, verbális fejlettséggel.
- Óvodai nevelésünk folyamatában formálódjanak az iskolai tanuláshoz szükséges alapkészségeik.
- Gyermekünk legyenek a világ megismerése felé nyitottak, érdeklődők.

- Rendelkezzenek egészséges tudásvágygal, amely cselekvésre sarkallja őket.
- Tevékenységekben kiteljesedjenek és képesek legyenek alkalmazni egyéni képességeik és készségeik szerint.
- Rendelkezzenek olyan képességekkel amellyel pozitíven viszonyulnak a természeti – emberi- tárgyi környezetükhöz, törekedve a környezettudatos magatartás kialakítására.
- Hagyományaikat értő, ápoló, szerető, és értékeit megbecsülő gyermekekké váljanak.
- Az alkotótevékenységek által növeljük gyermekeink önbizalmát, kreativitását.
- A beszédfejlődés hátrányait szakember segítségével kompenzáljuk.
- Az SNI gyermekek estében folyamatos speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munkával megfelelő fejlettségi szint elérése.

Feladataink, hogy gyermekeink egyéni fejlettségüknek megfelelően rendelkezzenek óvodai nevelésünk végére olyan:

Testi képességekkel:

- Gyermekeink nevelésünk folyamatában egészségesen fejlődjenek, erősödjenek és rendelkezzenek megfelelő teherbírással, fizikai erő és állóképességgel.
- Mozgásuk harmonikus és összerendezett egyre ügyesebben végzik és használják a testnevelési eszközöket.
- Rendelkezik kellő önismerettel, önállósággal, hogy saját testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani tudja.
- Óvodánk nevelői tevékenység hatására erőteljesen fejlődik a gyermek nagymozgás koordinációja és finomodik az ujjak harmonikus, összerendezett mozgása, finommotorikája, szem- kéz ; szem- láb koordinációja.
- Mozgásfejlődésük során alkalmazzák a helyes testtartás szokásait és javul szakember segítségével.

Érzelmi képességekkel:

- Ragaszkodjon társaikhoz, a felnőttekhez és ezt érzelmeikben, tetteikben kifejezésre is tudják juttatni.
- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekeink óvodáskor végére nyitottá, érdeklődővé válva készen állnak az iskolába lépésre.
- Gyermekeink legyenek egymást elfogadók, toleránsak, türelmesek.
- Egyéni fejlettségüknek megfelelően alakul feladattudatuk, önbizalmuk, kitartásuk.
- Rendelkeznek pozitív viselkedés kultúrával, magatartási formákkal, kellő önfegyelmekkel.

Szociális képességekkel:

- Tudja elfogadni társait, fogadja el a különbözőségeket.
- Ismerje és tartsa be a közösségi élet szokásait, szabályait.
- Rendelkezzenek megfelelő konfliktuskezelő tapasztalattal, alkalmazkodó képességgel.
- Társas kapcsolataikban jelenjen meg az óvoda által kialakított szabálytudat.
- Igényeljük a közös tevékenységekben való együttműködést, egymáshoz való alkalmazkodást, és fogadják el egymás elgondolásait.

Értelmi képességek:

- A tanulási képességek folyamatosan fejlődjenek, a megszerzett ismereteiket egyre tudatosabban alkalmazzák.
- Az érzékelés, észlelés, megismerő képességük egyéni érésüknek megfelelően tovább differenciálódik.
- A nevelési fejlesztésünk folyamatában jelentősége van a téri orientáció, a tájékozottság fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciáinak, a testséma kialakulásának.
- A lelkileg egészséges gyermeknél egyéni fejlődésüknek megfelelően rendelkeznek a tanuláshoz szükséges szándékos figyelem, az önkéntelen, és szándékos emlékezet, felidézés és az alkalmazás képességével.
- Gyermkeink tevékenységeik során egyre tudatosabban alkalmazzák egyéni fejlettségüknek megfelelően a cselekvő- szemléletes és képi gondolkodási műveleteket és már megjelennek a fogalmi gondolkodás elemei.
- Rendelkeznek megfelelő ismerettel a környező világról.
- Hagyományainkról, népi kultúránkról.

Verbális képességek:

- Gyermkeink egyéni fejlettségüknek megfelelően, érthetően és folyamatosan beszéljenek.
Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni
- Minden szófajt használ.
- Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések is lehetnek).
- Végig tudja hallgatni, és megérti mások beszédét.
- Egyéni fejlettségüknek megfelelően alakuljon ki aktív és passzív szókincsük.
- Az SNI-s gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.